

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

**RAD IMAM LJUDI,
KI TI PRIJAZNOST
VRNEJO, ČE SI DO
NJIH PRIJAZEN TI
JAKA BLEJC**

**LJUDI
SPOŠTUJEM IN
JIH POSLUŠAM
DO KONCA
KARIN GROM**

Ljubljana

**NA ULIČNI ZABAVI SMO SPOZNALI PRIJETNE SOSEDE IN SE Z NJIMI
ODPRAVILI NA SPREHOD PO VRTAČI. POD ROŽNIKOM SMO OBČUDOVALI
ZELO PAMETEN IN HITER SUPERRAČUNALNIK FRIDA. GOLF ŽOGICO SMO ŽE
S PRVIM ZAMAHOM POSLALI V LUKNJO, ŠTUDENTOM PA SMO ZAŽELELI
USPEŠNO ŠTUDIJSKO LETO IN VELIKO NOVIH PRIJATELJSKIH VEZI.**

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Na dan, ko smo revijo, ki jo pravkar berete, poslali v tiskarno, ima MOL že več kot 300.000 prebivalcev. To je kar veliko število raznolikih življenj, navad, znanj, izkušenj, želja, sanj, zanimanj in zgodb. Mesto niso samo nebotičniki, bloki, hiše, ulice, železnica, mostovi in reka. Mesto je predvsem vse to, kar dajemo drug drugemu. Po tem smo znani v svetu. Ljudje, ki nas obiščejo, povedo, da smo najboljša znamenitost Ljubljane ljudje. Za študij na Univerzi v Ljubljani se odloča vse več tujih študentov, ker so slišali, da imamo tukaj vrhunske strokovnjake ter odlične pogoje za učenje in raziskovanje. Zdaj se lahko pohvalimo še z novim superračunalnikom FRIDA. Radi se družimo, saj se dobro počutimo, kadar smo skupaj in ko pletemo mreže prijateljstev. Vprašajte nekdanje člane Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič, pa vam bodo povedali, da jih še vedno vežejo nevidne niti. Med nami so svoj dom našle različne nevladne organizacije, ki so predane poslanstvu podpirati in pomagati. V mestu deluje Mreža mladinskih centrov Ljubljana, ki povezuje prostore, namenjene druženju mladih. Konec oktobra vas vabijo na noč odprtih vrat, kar je dobra priložnost, da spoznate sovrstnike, ki se srečujejo s podobnimi izzivi in življenjskimi vprašanji. Kaj nam pomeni biti skupaj, smo pokazali tudi zadnji poletni konec tedna, ko se je promet na mestnih ulicah in trgih umaknil otroškemu živžavu, sosedskim zabavam, delavnicam, koncertom, lutkovnim predstavam in pecivu, ki so ga sosedje napekli za obiskovalce. To je tista prava Ljubljana. Mesto, kjer se vedno lahko zanesemo na to, da nas bo nekdo ujel, ko se spotaknemo, in iz srca navijal za nas na poti do uspeha.

Jaka Blejc in Karin Grom delata v Narodni galeriji, ob tem pa živita nadvse bogato življenje. Jaka je mojster priprave in postrežbe kave in gledališki igralec, Karin je ilustratorka, pisateljica kratkih zgodb, svetovna popotnica in zagovornica ljudi s posebnimi potrebami. Spoznajte ju v pogovoru na straneh 28–31.

Ljubljana

oktober 2026

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak
(predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica

odgovornega urednika
Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Miran Juršič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

136.623 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na:
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

NATAŠA KOPRIVNIKAR

ravnateljica Gimnazije Šentvid

Med otroštvom in odraslostjo

Verjamem v moč šole – ne le kot prostora znanja, temveč kot prostora zaupanja, usmerjanja in priložnosti. Kajti gimnazija je tudi vzgojni prostor. Tu se mladi ne učijo samo učnih vsebin in dosegajo ciljev posameznih predmetov. Učijo se govoriti in poslušati. Sodelovati. Pomagati in biti solidarni. Sprejeti drugačnost. Doživeti uspeh in neuspeh. Sprejemati padce, vstati in poskusiti znova. Postajati samostojnejši, odgovornejši in bolj pripravljeni na življenje.

Pred dobrimi 80 leti so se vrata Gimnazije Šentvid prvič odprla – generacija mladih je vanjo vstopila iz otroštva in iz nje izstopila nekoliko bližje odraslosti. Od takrat se je skozi njene učilnice zvrstilo mnogo generacij. Spreminjali so se programi, učni načrti, predmeti, učbeniki, tehnologija in družba, a ostajalo je njeno temeljno poslanstvo: izobraževati, vzgajati in oblikovati mladega človeka, da bo v svet stopil z znanjem in pogumom.

Mlad človek potrebuje nekoga, ki ga upa vprašati, česar ne razume. Potrebuje prostor, kjer sme dvomiti, ugovarjati in iskati. Potrebuje odrasle, ki od njega pričakujejo več, kot je včasih pripravljen pričakovati sam. Potrebuje vrstnike za zdrav osebnostni razvoj. Druženje z vrstniki prinaša občutek pripadnosti, potrditve in varnosti, ki ga odrasli preprosto ne moremo nadomestiti. Ob praznovanju jubileja smo še bolj jasno spoznali, da je naša šola predvsem prostor sodelovanja, povezanosti in ustvarjanja neprecenljivih spominov.

80 let je mogoče razumeti tudi kot obdobje človeškega življenja. Začne se z otroštvom, polnim možnosti. Nadaljuje se z mladostjo, ko se svet nenadoma razširi in postane zapleten. Potem pride odraslost – z odgovornostmi, odločitvami in posledicami. Nazadnje pogled nazaj, v katerem ugotovimo, da so bili nekateri od najpomembnejših trenutkov našega življenja prav tisti, za katere takrat še nismo vedeli, da so pomembni.

Ljubljana, Ljubljanci in Gimnazija Šentvid živimo posebno skupno življenje. 80 let delovanja šole lahko razumemo tudi kot prispevek k izobraževanju in razvoju mesta. Generacije naših dijakov odraščajo v mestu, mesto pa se skozi njihovo odraščanje spreminja. Iščejo svojo pot, svoje interese, svoje ljudi, odgovore na svoja vprašanja. Iščejo vse tisto, kar bodo poimenovali kot svoje vrednote. Ne glede na to, kam jih življenje odpelje, naše mesto in naša gimnazija ostajata z njimi.

Ko se ob prelomnicah ozremo na prehojeno pot, se pogosto zavemo, kako hitro teče čas in kako dragoceni so vsi zbrani spomini. Obletnice so popoln trenutek, da se ustavimo, proslavimo dosežke in premagane izzive ter utrdimo vezi, ki nas povezujejo. Gledamo 80 let naše šole, svojega mesta in ljudi, ki so sodelovali. Ponosni smo na naše dijake, učitelje in na vse, ki so tako ali drugače živeli z našo šolo. Ugotavljamo pa, da se je šolska stavba v tem času le malo spremenila, zato z velikim pričakovanjem čakamo dokončanje in uresničitev projekta novogradnje Gimnazije Šentvid.

POKAŽITE, KAJ SKRIVATE V PREDALIH, ŠKATLAH IN NA POLICAH

Kaj se skriva v vaših predalih, škatlah in na policah? Mestni muzej Ljubljana z javnim pozivom Moja zbirka, moja zgodba vabi Ljubljančanke in Ljubljančane, da do 30. novembra predstavite svoje zbirke predmetov in zgodbe, ki jih spremljajo. Dobrodošle so velike in majhne, dolgoletne ali šele nastajajoče zbirke – tudi vsakdanjih predmetov, ki jih povezujejo spomini, posebni pomeni in zanimanja. Prijavljene zbirke bodo prikazane v spletni predstavitvi, izbrane pa bodo spomladi 2027 postale del razstave v Mestnem muzeju Ljubljana. Muzej ne išče najdražjih predmetov ali popolnih zbirk, temveč zgodbe in razloge, zaradi katerih jih hranite.

Več informacij in prijavi obrazec na mojazgodba.mgml.si.

Kmalu razpis za štipendije MOL 2026/27

Napovedujemo skorajšnji objavi javnih razpisov za dodelitev štipendij za nadarjene in kadrovskih štipendij MOL za šolsko oziroma študijsko leto 2026/27.

Na podlagi sklepov župana bo MOL razpisala 20 štipendij za nadarjene dijake ter skupno 90 kadrovskih štipendij za več študijskih programov.

Podrobnejše informacije v zvezi s prijavo lahko dobite v SMU MOL na Adamič – Lundrovem nabrežju 2, na telefonski številki 01/306 45 43 ali na e-naslovu stipendije.mol@ljubljana.si.

Oktobra delimo vrečke za pasje kakce

Po spomladanskem delu akcije ozaveščanja lastnikov psov v okviru kampanje Človek, čuvaj svoje mesto, ki smo jo izvedli v več četrtnih skupnostih, je zdaj na vrsti še jesenski del. Tokrat bo akcija potekala v četrtnih skupnostih Bežigrad, Center, Golovec, Rudnik, Šiška, Rožnik, Trnovo, Vič in Šmarna gora. V njej spet sodelujejo sodelavci Inšpektorata in Mestnega redarstva.

Za urnik deljenja vrečk skenirajte spodnjo QR-kodo.

Šola praznuje

V nedeljo, 11. oktobra, bo Osnovna šola dr. Vita Kraigherja na Trgu 9. maja 1 praznovala častitljivo 90-letnico. Ob tem jubileju bodo v galeriji Bažato na Dunajski cesti 53 pripravili razstavo likovnih del učencev, nastalih med letoma 1986 in 1993 pod mentorstvom priznanega likovnega pedagoga Marjana Prevodnika, ki je poučeval na tej šoli.

Razstava bo na ogled do 20. oktobra, vsak delovnik od 11. do 19. ure, ob sobotah od 10. do 13. ure.

Vabljeni vsi tudi na slavnostno odprtje v četrtek, 8. oktobra, ob 18. uri v galeriji Bažato.

Pomembna novost pri predčasnem glasovanju na referendumih 11. oktobra

Za volivke in volivce z območja Upravne enote Ljubljana predčasno glasovanje, ki bo v torek, 6. oktobra, sredo, 7. oktobra, in četrtek, 8. oktobra 2026, med 7. in 19. uro, ne bo več organizirano na eni skupni lokaciji za vse volilne okraje, temveč bo na različnih lokacijah glede na volilni okraj, v katerega volivec sodi.

Državna volilna komisija volivkam in volivcem zato svetuje, da pred odhodom na predčasno glasovanje preverijo, v kateri volilni okraj sodijo in na kateri lokaciji je zanje organizirano predčasno glasovanje. O spremembi obvestite tudi svoje družinske člane, sosede in druge volilne upravičence, zlasti tiste, ki se predčasnega glasovanja redno udeležujejo.

Do seznama lokacij predčasnega glasovanja lahko dostopate na dvk-rs.si/volisca ali s skeniranjem spodnje QR-kode.

Drevo in drevored leta 2026

V okviru skrbi za mestno drevje smo v Ljubljani v zadnjih letih že šestkrat izbrali drevo leta in trikrat drevored leta. Tudi letos izbiramo oboje. MOL meščanke in meščane znova vabi, da sporočijo, katero drevo in kateri drevored si po njihovem mnenju zaslužita ta naziv.

Predlagate lahko vsako drevo in drevored, ki sta javno dostopna, ne glede na vrsto lastništva. Pomembno je, da sta nekaj posebnega, bodisi po svoji mogočnosti, habitusu, starosti bodisi da imata kakšen drug poseben pomen za posameznika ali skupino.

Predloge za drevo in drevored leta 2026 zbiramo do 31. decembra 2026. Svoje predloge za drevo leta 2026 lahko oddate s skeniranjem te QR-kode,

za drevored leta pa skenirajte tole QR-kodo.

Zmagovalna drevo in drevored bosta znana prihodnjo pomlad, ob zaključku akcije Za lepšo Ljubljano.

Mladi, prijavite se na razpis za mestna stanovanja

Javni stanovanjski sklad MOL je objavil javni razpis za oddajo mestnih stanovanj v najem za mlade. Razpisanih je 60 stanovanj, namenjenih mlajšim od 30 let s stalnim prebivališčem v Ljubljani. Rok za prijavo je 30. oktober 2026.

Celoten razpis je objavljen na jssmol.si/javne-objave-razpisi/5-javni-razpis-za-dodelitev-namenskih-najemnih-stanovanj-v-najem-mladim.

Najbolj športen dan v letu

Prva sobota v septembru je bila obsijana s soncem. Popolna za Ljubljanski festival športa. Park Tivoli in Športni center Ilirija sta bila ves dan polna malih in velikih ljubiteljev gibanja. Na festivalu, ki so ga na MOL pripravili že četrto leto zapored, so se obiskovalci lahko pomerili v kar 65 športnih izzivih, teku dvojik in številnih drugih aktivnostih, vse ob dobri glasbi in zdravih prigrizkih. Marsikdo je spoznal kakšen nov šport, večina pa si je obljubila, da bo aktivna vse leto. Še na nekaj zelo pomembnega ne smemo pozabiti – Ljubljanski festival športa je tudi letos dokazal, da je najbolj zabavno takrat, ko se družimo v živo, brez zaslonov in brez alkohola.

Kvačkanje in štrikanje v kinu

V Kinu Gledališču Bežigrad na Linhartovi cesti 11 se je na platnu že vrtil film, luči v dvorani pa se še niso povsem ugasnile. To je bil večer, poimenovan Kvačkino, na katerem so gledalke in gledalci med ogledom filmske uspešnice Samo za eno noč lahko kvačkali, pletli in vezli. Ideja je bila sprejeta s takšnim navdušenjem, da bo Kvačkino zdaj na sporedu vsak mesec. Čar ustvarjanja je prav to, da se ob njem lahko povezujemo, je dejala Ajda Zorko, na Instagramu znana kot ajda_embro_design, ki je bila pobudnica takšnega druženja. Pri organizaciji jim je na pomoč priskočila še prodajalna Svet metraže. Če bi se jim radi pridružili, spremljajte kino spored na kino-bezigrad.si.

V džungli je vse zeleno

Trgovina z rastlinami in dodatki Džungla Plants že šest let tako čudovito uspeva, da je iz butične spletne strani dzungla-plants.com prerasla še v fizično prodajalno na Tržaški cesti 135. Tam vam pomagajo izbrati nove hišne ljubljence, naravo pa prinašajo tudi v pisarne in druge poslovne prostore, za katere načrtujejo ozelenitve. Vsak teden dobijo novo pošiljko zdravih sobnih in zunanjih rastlin, tako da lahko izbirate med več kot 50 sortami klasičnih in posebnih primerkov. Čeprav Džunglina posebnost ostaja varna dostava na dom, je brskanje po policah, ki se šibijo od pestre ponudbe bujnega zelenja, loncev, zemlje, gnojil in drugih pripomočkov, pravi užitek za začetnike in izkušene zelene prste.

Večno mladosten veteran med pubi

Legendarni Holiday's pub na Slovenski cesti 36 je pribežališče za vse, ki tu pa tam potrebujejo krajši oddih. Odprt od leta 1992 ima dolgo zgodovino, kar je v času hitrih sprememb res prava posebnost. Na izvrstni lokaciji v strogem centru mesta s svojo ponudbo navdušuje tudi najzahtevnejše goste. Žejni lahko izbirajo med 14 vrstami točenega in 105 vrstami ustekleničenega piva ter 50 viskiji, lačnim pa na mizo prinesejo še burgerje in druge tople prigrizke. Ob petkih in sobotah DJ vrtil uspešnice iz osemdesetih in devetdesetih let, ob sredah pa lahko svoje grlo preizkusite na karaokah. Tistim, ki se zabavajo pozno v noč, že zgodaj skuhamo tudi prvo jutranjo kavo.

Minister za zdravje opozarja: Uživanje alkohola lahko škoduje zdravju!

Dobri sosedski odnosi v Štepanjskem naselju

Zadnja poletna sobota je bila posebej sončna na igrišču OŠ Božidarja Jakca na Nusdorferjevi ulici 10. Okoliška društva so na stojnicah predstavljala svoje dejavnosti, otroci so se igrali in ustvarjali na delavnicah, nastopili so mladi talenti, karateisti in malčki iz vrtca, pri mizah v senci pa so vsi pokušali dobrote kuhinj vsega sveta, ki so jih napekli njihovi sosede. »Vse, kar vidite, smo naredili sami, nič nas ni stalo,« je ponosno povedal Adib Reyhani, eden od organizatorjev festivala Povezujemo Štepanjsko. Festival je nastal iz pobude tamkajšnjih družin, ki so želele okrepiti sosedske vezi in medsebojno zaupanje, po nasmejanih obrazih sodeč, pa jim je to tudi uspelo.

V duhu evropskega tedna mobilnosti so se nekatere običajno prometne, hrupne in natrpne ulice zadnji konec tedna v septembru prelevile v prizorišča zabave, ustvarjalnosti in druženja. Mi pa smo se kar povabili zraven.

P

otep smo začeli na Krekovem trgu, kjer je običajno sobotno brnenje avtomobilov zamenjal otroški smeh. Tamkajšnje parkirišče je namreč za en dan postalo gledališče in igrišče za otroke. Ti so najbolj uživali v predstavi sosednjega Lutkovnega gledališča Ljubljana Zajčkova hišica, tisti malo bolj tekmovalni pa v spretnostni vožnji po kolesarskem poligonu. Starejši na pravih kolesih, najmlajši na poganjalcih. Koliko veselja je bilo ob vsakem uspešnem podvigu! Otroci so skozi različne delavnice spoznavali prometne znake, z barvicami oživiljali namizne pobarvanke, se preizkusili v zabavnem Pollockovem glavometu ter lovili srečo v nagradnih igrah Pionirskega doma in Hiše EU. Dogajanje, ki ga je s koncertom sklenila mladinska skupina Moj band, je privabilo zelo veliko meščanov.

Naslednja na vrsti je bila Vošnjakova ulica, kjer nas je pričakalo pravo sosedsko druženje, ki se je že šestič zapored začelo s skupnim zajtrkom z domačimi dobrotami. Sledila je zabava za vse generacije. Na ulici so otroci pod okriljem skupnostnega programa za mlade CONA Cent'r domiselno ustvarjali, se preizkušali v različnih športnih

igrah in uživali v lastnih palačinkah, ki so jih pekli njihovi starši. Odrasli so se lahko posvetili tistim dolgim pogovorom, za katere v vsakdanji naglici pogosto zmanjka časa, in se prepustili dobri glasbi DJ-ja Maca. Za dodatno popestritev sta poskrbela Trkaj in mladi raper Beno Zupančič, znan kot Bzy. Mladinski center Ulca je pripravil izmenjavo oblačil, trgovina Big Nose pa je poskrbela za DJ-telovadnico. Dan se je končal s prijetnim pevskim nastopom Rusmira in Amine Redžić ter ulično projekcijo slovenskega mladinskega filma Vesolje med nami.

Naslednji dan smo najprej skočili v Šiško. Najprej na Medvedovo cesto, na kateri so nas presenetili zelena drevesca in rastline v loncih, medtem ko se je iz zvočnikov razlegalo glasno ptičje petje. Kot da ne bi bili sredi mesta! Stanovalci so nam razkrili, da bi si takšno zeleno oazo želeli imeti vsak dan. Dokler to ni mogoče, pa vsaj enkrat letno zaprejo ulico in uživajo v dodatnem prostoru za druženje, pa tudi v tem, da se sosednji lokal Calimero razširi na sredino ceste, da sta ulični trgovini Maryna's Quilt Studio in Vintage Petruša izjemoma odprti tudi v nedeljo, da otroci prosto ustvarjajo talne kolaže in da si zvečer svobodno privoščijo koncert jazza tako rekoč pred svojim pragom.

Malce naprej, še vedno v Šiški, so na Verovškovi stanovalci svojo ulico zaprli že drugič. Glavni cilj je bil otrokom omogočiti radost igranja na cesti. Njihovo navdušenje ob prostem tekanju po asfaltu, športnih igrah in zabijanju košev nas je nežno popeljalo nazaj v naše otroštvo, ko je bilo svobodno tekanje po ulicah še del vsakdanjika. Dan, ko v njihovo ulico ni zapeljal noben avtomobil, so izkoristili tudi za pristno medsosedsko spoznavanje in druženje. Poleg športnih aktivnosti so organizirali ustvarjalne delavnice, garažno razprodajo in izmenjavo knjig. Na ulici je prvič zadišalo tudi po pečenem kostanju, kar je bil po besedah organizatorke vrhunec dneva.

Premaknili smo se nazaj v mestno središče, tokrat na Poljansko cesto. Utrip tam je bil drugačen kot v Šiški – več ljudi in več živahnosti. Ob mizicah, kjer so iz uličnih lokalov in pekarn dišali zajtrki vseh vrst, smo slišali tudi tuje jezike turistov. Na uličnem odru so obiskovalce v plesno pozivanje popeljali koncerti skupine Počeni škafi, Jane Šušteršič, Urha Mlakarja in DJ Zwooka. Vmes so v udobnih foteljih pred Striparno potekali zanimivi filozofski pogovori o življenju z različnimi akademskimi gosti. Zdaj že tradicionalni Poljanska fest vsako leto poveže obiskovalce in

lokalne ponudnike na tej cesti. Prvi uživajo v pestrem dogajanju, drugi pa v tem, da vsaj enkrat letno svojo ponudbo lahko postavijo kar na sredino ceste.

Naš vikend obhod smo sklenili na Prulah, v prijetnem zelenem parku Ade Škerl in Sonje Plaskan. Tam so na mizicah iz sosednjega vrtca otroci z veseljem ustvarjali jesenske liste in jih lepili na veliko skupno kartonsko drevo – simbol povezanosti prulske skupnosti.

Obiskovalke s podlogami v rokah so se ravno odpravljale na jogo ob Gruberjevem nabrežju, pravljica Polona Kores pa je zbrane otroke popeljala v čarobni svet pravljic. Lačni obiskovalci so se lahko okrepčali z okusno japonsko hrano lokalnega ponudnika, znanja željni so se odpravili na voden ogled Prul, ljubitelji umetnosti pa so si lahko kasneje ogledali plesno predstavo za otroke, filmsko projekcijo ali prisluhnili koncertu v Prulčku.

V vodohranu v Besnici je lahko naenkrat shranjenih sto ton vode. Poleg stalne zaloge pitne vode v vodohranu skrbijo tudi za uravnavanje tlaka v vodovodnem omrežju in pokrivanje povečane porabe v posameznih časovnih intervalih.

Črpališče vode na vrtini ZGB-2 s hidrantom, pri katerem vodo črpajo tudi gasilci, ki skrbijo za razvoz pitne vode prebivalcem, ki še niso priključeni na javni vodovodni sistem.

Vodovod in asfalt do domačega praga

Velikokrat pozabimo, da je del Ljubljane tudi podeželje, številna naselja ob vzhodnem, hribovitem robu občine, ki so tako blizu mesta, a hkrati sredi idilične narave.

Z bujanje ob petju ptic, oglašanju petelinov in drugih živali s kmetij, pomirjujoč pogled na zelene travnike, sadovnjake in gozdove. Domača zelnjava, sadje in domači izdelki. Življenje sredi narave teče drugače kot v mestu, zagotovo nekoliko počasneje. A tako kot ima svoje prednosti in slabosti življenje v mestu, velja tudi za življenje na podeželju.

Zadeve, ki jih v mestu jemljemo za samoumevne, na primer, da iz domače pipe vedno priteče kakovostna pitna voda in da se do doma pripeljemo po urejeni cesti, dobijo na podeželju povsem nov pomen. Vodovod (še) ne vodi do vsake hiše, prav tako ne asfaltirana cesta. Zato vsaka nova hiša, priključena na javni vodovod, in vsak meter asfaltirane ceste tamkajšnjim prebivalcem pomenita ogromno. Prebivalci Zgornje Besnice in okoliških naselij so se lahko konec poletja razveselili kar dveh pomembnih pridobitev. Novega javnega vodovoda in ureditve ceste.

S prvo fazo gradnje javnega vodovoda, v kateri so zgradili skoraj pet kilometrov omrežja, črpališče in vodohran, katerega zmogljivost znaša sto kubičnih metrov, sta MOL in Javno podjetje Voka Snaga zagotovila varno oskrbo s kakovostno pitno vodo v celotni dolini Besnice. Projekt se nadaljuje, saj izvajalce čaka še gradnja nadaljnjih sedem kilometrov in pol vodovoda.

Hkrati z gradnjo vodovoda poteka tudi urejanje cest. V prvi fazi so asfaltirali nekaj več kot kilometer ceste v Zgornji Besnici in naprej proti Ravnemu Brdu, ki je bila prej makadamska, ter postavili nov most čez potok Besnica. V nadaljevanju bodo obnovili še cesti od Besnice proti Podgradu in proti Vnajnarnjam, skupaj z dvema

mostovoma. Celotna dozdajšnja investicija je stala dobra dva milijona evrov brez DDV, pri čemer je gradnjo vodovoda s 798.000 evri sofinancirala Evropska unija iz načrta za okrevanje in odpornost.

S tem pa projekti v Četrtni skupnosti Sostro, kamor sodijo naselja na vzhodnem delu ljubljanske občine, še zdaleč niso končani. MOL v prihodnjih letih med drugim načrtuje gradnjo dveh večjih vodovodov v Vnajnarnjah in Podgorju, s čimer bodo javni vodovod pripeljali do približno 70 hiš, in nekaj manjših odsekov vodovoda. Ob tem bodo obnovili oziroma asfaltirali tudi več cest.

O tem, koliko prebivalcem naselij v zelenem objemu ljubljanskega hribovja pomeni vsak meter asfalta, pove tudi prošnja deklice, ki je na odprtju vodovoda in ceste župana Zorana Jankoviča vprašala, ali ima morda še kaj asfalta.

Asfaltirane in urejene cestne povezave, čista pitna voda in drugi projekti pomembno izboljšujejo kakovost življenja ter dostopnost teh krajev, hkrati pa na podeželje privabljajo nove prebivalce. Dolgoletnim prebivalcem, ki so se nekoč po večini ukvarjali s kmetijstvom, zlasti sadjarstvom, se tako v zadnjih letih pridružujejo vedno novi prišleki, tako da se za živost ljubljanskega podeželja res ni treba bati. Še posebej razveseljivo je, da podružnične šole Besnica, Janče, Lipoglav in Prežganje v zadnjih letih obiskuje vsako leto več učencev od prvega do četrtega razreda.

Življenje na podeželju je res drugačno kot v mestu, a hkrati tako zelo lepo. Prebivalci so tu bolj povezani, znajo si priskočiti na pomoč, skupnost pa gradijo tudi s sodelovanjem v številnih društvih, s katerimi spodbujajo aktivnost in vključenost vseh generacij.

Utrip ljubljanskega podeželja lahko začutite tudi na številnih prireditvah, ki jih pripravljajo tamkajšnji prebivalci, društva in ponudniki lokalnih pridelkov. Prvi priložnosti bosta že to in prihodnjo nedeljo, 11. in 18. oktobra, ko Turistično društvo Besnica - Janče pri Planinskem domu Janče pripravlja kostanjevi nedelji.

Nekoč makadamska cesta proti Ravnemu Brdu je na novo urejena in asfaltirana. Vožnja po njej je tako udobnejša, predvsem pa veliko bolj varna.

bicikEL ne pozna meja

Kolesarjenje je zabavno, zdravo, enostavno, pa še cenovno najugodnejši način za prevoz (razen res dragih koles). Da poleg vsega naštetega tudi povezuje ljudi in kraje, dokazuje nov sistem izposoje e-koles bicikEL, ki je združil občine Ljubljanske urbane regije.

B

ila je lepa jesenska nedelja. Veter je nežno pihljal, sonce ravno prav gredo, jaz pa sem razmišljala, kako fino bi bilo v Ljubljani poklepetati s prijateljico in spiti dobro kavo. Skoraj sem se že usedla v avto, ko sem se spomnila, da so čisto blizu mojega doma nedavno postavili postajališče električnih koles. Dan je bil res preveč lep, da bi ga preživela v avtu, zato sem se odločila, da preizkusim to novost.

Aplikacija Urbana na mojem telefonu je pokazala, da sta na postajališču

v Preski na voljo dve kolesi. Hitro sem eno rezervirala in samo nekaj minut kasneje že stala ob njem. Izposoja je bila res enostavna, trije kliki in kolo je bilo v mojih rokah. Udobno sem se namestila, pedali so se zavrteli kar sami (no, malo je pomagala električna baterija) in odpeljala sem se dogodivščini naproti. Najprej skozi Medvode, potem pa naprej mimo Verja, Pirnič in Vikrč. Kolesarjenje s pogledom na zeleno Šmarno goro je minilo res hitro in kar naenkrat sem bila v Tacnu. Zavila sem

na parkirišče pod Šmarno goro, kjer je nekaj prostora namenjenega tudi parkiranju e-koles sistema Nomago. Kolo sem pustila na enem od stojev, v aplikaciji zaključila izposajo in že pomahala prijateljici, ki me je čakala na drugi strani ceste. Izposoja e-kolesa je bila res dobra odločitev, malce rekreacije, prijetna pot, vreme kot naročeno, avto pa lepo parkiran doma.

Vožnja z električnim kolesom je super ideja za nedeljske izlete v okoliške kraje in tudi za vsakodnevne poti v službo in nazaj. Razdalje med Ljubljano in kraji iz bližnjih občin, od koder se vsak dan z avtomobili v službo ali po opravkih pripeljejo številni prebivalci, so za večino resda malce predolge, da bi jih opravili na navadnem kolesu, so pa ravno prave za električno kolo. Kolesarjenje je ena najbolj enostavnih in zdravih oblik mobilnosti, kolesarji pa so pravi ambasadorji trajnostnega načina prevoza, zato tako v MOL kot drugih občinah Ljubljanske urbane regije izvajajo številne aktivnosti, s katerimi želijo h kolesarjenju spodbuditi čim večje število prebivalcev. Občine na tem področju dobro sodelujejo, izmenjujejo dobre prakse in se spodbujajo pri uvajanju novosti. Eden od primerov odličnega sodelovanja v zadnjem času je zagotovo vzpostavitev sistema

izposoje električnih koles bicikEL, ki so ga v okviru letošnjega evropskega tedna mobilnosti uvedli v Komendi, Medvodah, Škofljici in Trzinu, do konca leta pa se jim bodo pridružili še Brezovica, Dobrova - Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani in Mengeš. Tu se razvoj sistema ne bo končal, saj naj bi se do leta 2028 vključilo še več občin iz regije.

Električna kolesa bicikEL boste hitro prepoznali, saj imajo enotno podobo, vsako pa je označeno tudi z imenom občine, v kateri je bilo vključeno v sistem. Vse deluje na enotnem operacijskem sistemu. Ta je povezan s tistim za izposajo e-koles Nomago, ki ga v Ljubljani poznamo že nekaj let. Uporabniki za izposajo potrebujejo mobilni aplikaciji Nextbike ali Urbana, na katerih lahko preverijo število prostih koles na posameznem postajališču in druge informacije, ki jih potrebujejo. Kolo si izposodijo oziroma vrnejo na kateremkoli postajališču v sistemu, saj kolesarjenje ne pozna meja med občinami.

Glavna pobudnica projekta bicikEL je Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije, ki jo vodi Lilijana Madjar. Po njenih besedah je ta projekt »odličen primer, kako lahko občine, ko stopijo skupaj, ustvarijo rešitev, ki učinkovito odgovori na potrebe prebivalcev in prebivalcev regije«. Z

njo se strinjajo tudi župani sodelujočih občin, saj so ob zagonu projekta prav vsi poudarili odlično sodelovanje med občinami Ljubljanske urbane regije in Ljubljano kot njenim središčem.

Samo postavitev postaj in e-koles pa ne bo dovolj za njegovo uspešno delovanje. Za večje število vsakodnevnih kolesarjev so namreč ključnega pomena urejene, varne in povezane kolesarske poti med sodelujočimi občinami. Tega se dobro zavedajo na MOL, kjer kolesarjenju in infrastrukturi posvečajo posebno pozornost, odgovor na ta izziv pa že imajo na RRA LUR, saj so za ureditev desetih novih kolesarskih povezav v skupni dolžini 30 kilometrov že pridobili tudi evropska sredstva.

V prvi fazi projekta bicikEL je postavljenih 35 postaj z 236 priklonimi mesti in 118 kolesi. Čez dve leti naj bi postajališča stala na kar 94 lokacijah, na njih bo urejenih 854 priklonih mest, kolesarjem pa bo na voljo 549 koles.

Oktobra se je v prestolnico vrnil študentski vrvež. Predavalnice 23 fakultet in treh akademij Univerze v Ljubljani so znova polne, oživela so študentska naselja, natakariji v ljubljanskih lokalih pa spet sprašujejo: »Študentski bon?«

L

etos je v študijske klopi sedlo skoraj 40.000 študentov, med njimi nekaj več kot 7000 brucev. Nekatere so pričakale novosti. Veterinarska fakulteta se je preselila v nove prostore na Cesti v Mestni log 51, študente Medicinske fakultete pa selitev v sodoben, trajnostno zasnovan kampus na Vrazovem trgu čaka

ob koncu prvega semestra. Prav zaradi te pridobitve se je na enega od tradicionalno najbolj obleganih študijskih programov letos lahko vpisalo 35 bodočih zdravnikov več kot leto prej.

Svet se neverjetno hitro spreminja, zato mora sodobna univerza študente pripraviti ne le na poklic, temveč jim

privzgojiti tudi zavedanje, da se bodo morali učiti vse življenje. »Pred deseti leti ni nihče predvidel, da bodo danes v skoraj vseh poklicih ključne kompetence, povezane z uporabo umetne inteligence. Prav tako v tem trenutku ne moremo z gotovostjo napovedati, kaj vse bo ta počela čez pet ali deset let,« pravi prof. dr. Gregor Majdič, rektor Univerze v Ljubljani. Prav zato postaja povezovanje različnih področij znanja vse pomembnejše. Na ljubljanski univerzi to prakticirajo v okviru Akademije prihodnosti, ki smiselno prepleta umetnost, humanistiko, naravoslovje in tehniko. Pod njenim okriljem bodo študenti, profesorji in zunanji partnerji prek projektnega in timskega dela skupaj iskali rešitve za konkretne družbene in gospodarske izzive.

Univerza v Ljubljani ni le izobraževalna ustanova, temveč tudi največja znanstvenoraziskovalna institucija v Sloveniji.

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

Zato profesorji študente že na prvi stopnji študija spodbujajo k vključevanju v različne raziskovalne dejavnosti. Pri tem so jim na voljo številni evropski raziskovalni projekti in zavzeti mentorji. »Najboljša raziskovalna dela tudi finančno nagradimo. Vsako leto med največ tri študente razdelimo 10.000 ameriških dolarjev. To nam omogoča dr. Uroš Seljak, svetovno priznani kozmolog in profesor na Univerzi v Berkeleyju, ki je za ta namen univerzi doniral svoj nagradni sklad prestižne Gruberjeve nagrade,« dodaja rektor.

Ljubljana je med študijskim letom tudi dom mnogih mladih, ki po znanje v naše mesto pridejo od drugod. Malo več kot 7000 jih streho nad glavo najde v enem od 29 študentskih domov, preostali se morajo znajti sami. Na srečo imajo finančno oporo v subvencioniranem bivanju pri zasebnikih, ki oddajajo sobe ali stanovanja. Življenje v študentskih domovih pa ima vseeno svoj čar. Tam se mladi naučijo samostojnosti, hkrati pa prilagajanja bivanju v skupnosti, ki je povsem drugačna od matične družine. Spletejo se tudi številna nova prijateljstva, marsikatera za vse življenje.

Študentski domovi Ljubljana mladim poleg namestitve ponujajo tudi veliko brezplačnih vsebin in dogodkov z različnih področij. Posebno pozornost namenjajo športu in spodbujanju zdravega življenjskega sloga. Stanovalcem je na voljo šest fitnessov, organizirajo pa tudi veliko športnih dogodkov. Najbolj priljubljen je aprilski Tek od faksa do faksa, ki ga organizirajo z univerzo. Vsako leto se ga udeleži okoli tisoč študentov.

Ljubljana postaja vse bolj priljubljeno mednarodno študijsko okolje. Prek mednarodnih izmenjav, programa Erasmus+ in drugih oblik sodelovanja je Univerza v Ljubljani v zadnjih treh letih sprejela več kot 6000 tujih študentov. Največ jih je bilo iz Nemčije, Španije in Francije, nekaj pa jih pride tudi z drugih celin – od leta 2023 je bilo teh skoraj 350. Večina jih je iz Azije, študirajo pa predvsem na Filozofski in Ekonomski fakulteti.

»Je pa zanimivo in tudi malce presenetljivo, da danes več študentov iz tujine pride k nam, kot gre naših študentov na izmenjave v tujino,« ugotavlja dr. Majdič. Morda pa bo letošnja generacija brucev to razmerje nekoliko obrnila.

LJUBLJANA POSTAJA VSE BOLJ PRILJUBLJENO MEDNARODNO ŠTUDIJSKO OKOLJE.

A študentsko življenje niso samo predavalnice, laboratoriji, raziskovalni projekti in knjige. Pomembni so tudi ljudje, ki jih študenti spoznajo, nepozabni dogodki, ki jih še dolgo obujajo v spominih, in izkušnje, ki jih oblikujejo. In seveda mesto, v katerem vse to lahko počnejo. Študentom so na voljo razne obštudijske dejavnosti, namenjene povezovanju, sprostitvi, strokovnemu razvoju in pridobivanju tistih veščin za življenje, ki se večinoma ne zapišejo v indeks. Mnoge med njimi so za študente ugodnejše ali celo brezplačne. Ena takšnih prireditev je že tradicionalni prvooktobrski pozdrav brucem na Kongresnem trgu v organizaciji Univerze v Ljubljani, ki ga študenti najbrž niso zamudili. Ob koncu študijskega leta sledijo še tradicionalne Majske igre – tritedenski festival koncertov,

UNIVERZA ŠTUDENTOM PONUJA ZNANJE IN PRILOŽNOSTI, LJUBLJANA PA PROSTOR, V KATEREM LAHKO URESNIČIJO SVOJE SANJE.

kulturnih prireditev in športnih tekmovanj, ki ga organizira študentski svet stanovalcev študentskih domov.

Ampak do maja je še daleč. Do takrat bodo študenti že kar precej zgulili študijske klopi, marsikatero uro presedeli v fakultetnih knjižnicah ali v Centru Rog na Trubarjevi cesti 72, kjer so se vzpostavile prave male študijske skupnosti. Veselili se bodo opravljenih izpitov in se soočili tudi s kakšnim padcem. Zagotovo

bodo spletli številne nove vezi, se zaljubljali in odljubljali ter najbrž kakšno jutro po dobrem žuru v študentskem naselju v predavalnico sedli neprespani. Vse to je dragocen del študentskega obdobja.

Zgodnja jesen nas vsakič znova spomni, da je Ljubljana tudi univerzitetno mesto, katerega sloves se širi daleč po svetu. K temu, da naše mesto mladim omogoča spodbudno študijsko okolje, pomembno prispeva tudi dogovor

o dolgoročnem sodelovanju, ki sta ga januarja 2023 podpisali Univerza v Ljubljani in MOL. Uresničuje se v številnih skupnih projektih, ki povezujejo akademsko skupnost, mestne službe ter Ljubljančanke in Ljubljančane. Univerza študentom ponuja znanje in priložnosti, Ljubljana pa prostor, v katerem lahko uresničijo svoje sanje in se razvijejo v odgovorne posameznike, ki bodo kos marsikateri zahtevni situaciji.

Živelo znanje in živela radovednost!

Razvoj človeštva temelji na znanju, ki je bilo pridobljeno v tisočletjih našega obstoja. Če znanja ne bi prenašali drug na drugega, bi se vsak od nas moral sam iz lastnih izkušenj naučiti, katere gobe so koristne in katere ne, kako zanetiti ogenj s kresilnim kamnom in kako s črkami napisati pismo. Tako pa lahko rastemo naprej iz izkušenj, nasvetov in izzivov, ki nam jih predajajo naši predhodniki. Dobri učenci se zavedajo, kakšen zaklad je znanje, ki jim ga predajajo mentorice in mentorji, dobri mentorji pa prav tako vedo, da bodo njihove ideje živele naprej v zvedavih mladih ljudeh, pa čeprav jih bodo ti videli drugače kot oni.

TINA CIPOT

mentorica in strokovnjakinja za komuniciranje pri o28, komunikacijski skupini

Znanje ni torta

Od nekdaj velja, da več ko več, več veljaš. Da je znanje prednost. Moč. Nekaj, zaradi česar te drugi potrebujejo. Zato se ga pogosto oklepamo kot vrednosti, ki jo bomo izgubili, če jo bomo razdajali.

Sama sem imela srečo, da sem na poklicni poti srečala ljudi, ki znanja in izkušenj niso varovali pred mano. Moj prvi urednik v ljubljanski redakciji časopisa Delo me ni učil le pisanja, temveč tudi gledanja, spraševanja in razmišljanja. Moja prva šefica v odnosih z javnostmi me je, kot rada rečem, pomagala narediti komunikatorko. Pozneje je bil moj direktor izjemen in zahteven sparing partner, s katerim sva preizkuševala ideje, se strinjala in tudi zelo ne strinjala – ter se učila drug od drugega. Številne sodelavke in sodelavci so mi skozi celotno karierno pot postavljali prava vprašanja in izzive, da sem se vedno znova naučila nekaj novega.

Če delimo torto, je imamo manj zase. Pri znanju je ravno nasprotno. Če nekomu predstavim drugačen pogled ali izzovem njegovo stališče, sva na koncu oba bogatejša. Nekdo morda za mojo izkušnjo, jaz za drugačen pogled, novo idejo ali znanje o orodju, ki ga ne poznam – ker, roko na srce, kdo bi vsemu sledil?

Rada mentoriram, predavam, delam z mlajšimi sodelavkami in povezujem ljudi. In rada opazujem, kaj se zgodi potem. Ko nekdo začne samostojno prevzemati pobudo in sprejemati odločitve. Ko vzame nekaj, o čemer sva se pogovarjala, in to uporabi na način, na katerega sama ne bi pomislila. Ko prevzame volan. Takrat sem ponosna. In bogatejša.

Zato pri mladih, s katerimi se srečujem ali delam, najbolj vztrajno spodbujam eno stvar: radovednost. Na vprašanje, kakšen nasvet bi ponudila mladi generaciji, rada rečem: sprašujte. Tudi takrat, ko se vam zdi, da bi odgovor že morali poznati. Sprašujte, zakaj nekaj počnemo tako, kot počnemo. Sprašujte tiste, ki znajo več, in tiste, ki stvari vidijo drugače. In ne bojte se reči: tega ne vem.

»Ne vem« je zame eden najbolj podcenjenih stavkov v poklicnem življenju. Ne pomeni, da nisi dovolj dober. Pomeni, da veš, česa še ne znaš. Lahko vprašaš, prebereš, poskušaš, se zmotiš. In prej ko slej bo nekaj, česar danes ne znaš, postalo nekaj, kar res obvladaš.

Po več kot treh desetletjih dela še vedno veliko stvari ne vem. Iskreno upam, da bo tako ostalo. Ljudje, ki so me največ naučili, niso bili vedno tisti, ki so imeli največ odgovorov. Pogosto so bili tisti, ob katerih sem se naučila postavljati boljša vprašanja.

Ko sem sama v vlogi mentorice, ugotavljam tudi, da iskreno predajanje znanja in izkušenj ne pomeni deliti le tistega, kar sem naredila prav. Deliti moram tudi napake: tukaj sem se zmotila, tega nisem pravočasno videla, tukaj sem vztrajala predolgo ... Taki stavki zahtevajo več poguma kot zgodbe o uspehih. A če naslednji generaciji predajamo le svoje najboljše odločitve, ji predajamo osiromašeno različico svojih izkušenj.

PREDAJANJE ZNANJA BOGATI TISTEGA, KI ZNANJE PREJEMA, IN TISTEGA, KI GA PREDAJA.

Namen predajanja znanja ni, da bi naslednja generacija hodila po naših stopinjah. Želim, da gre dlje. Predajanje znanja nas zato ne osiromaši. Prav nasprotno. Bogati tistega, ki znanje prejema, in tistega, ki ga predaja. Bogati odnose med nami in stroko, saj naslednji generaciji ni treba začeti povsem od začetka.

Morda se tako gradi tudi družba, v kateri bi sama rada živela. Družba, v kateri svoje vrednosti ne dokazujemo s tem, koliko več vemo od drugih, ampak tudi (ali pa predvsem) s tem, koliko smo pripravljeni dati naprej.

PROF. DR. KLEMENT PODNAR

redni profesor na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani

Poučevanje je dvosmeren proces

Vsako študijsko leto vstopam v predavalnico z večjo tremo in negotovostjo. Spremembe med generacijami so vse očitnejše. Starejši kolega, od katerega sem se tudi sam učil, prav zato ni več hotel poučevati. Celo mlada asistentka mi je potožila, da letošnje generacije niti sama ne razume več.

Iluzija, da stopaš pred zrele ljudi, ki so tam zato, ker si to želijo, je že davno padla. Nihče na fakulteti se ne čudi, da na informativne dneve z odraslimi otroki prihajajo starši ali da kateri izmed njih jezno zapusti referat, ker mu ne smejo posredovati podatkov o polnoletnem študentu. Tudi ne pričakujem več, da bodo študenti samoiniciativno brali ali zbrano poslušali 45-minutno predavanje. Branje je zamenjalo drsenje po zaslonu, pozornost so prevzeli ekrani. Spretnost iskanja in uporabe ustreznih strokovnih virov je nadomestila hitra umetna inteligenca, z njo pa prihaja tudi kognitivna lenoba.

Čuden je čas za poučevanje, ko vsak vse ve, tudi če ne ve. Glasnost in šopirjenje sta zamenjala tako pomembno skromnost, ki jo človek pridobi, ko se zave, kako malo ve. Zato v predavalnico ne odhajam več z mislijo, da je znanje dobrina, ki jo predavatelj podari študentu, ta pa jo do izpita varno hrani. Nikogar več ne zanima skupek podatkov, definicij in pravilnih odgovorov. Že pomnjenje postaja vse redkejša sposobnost.

Zame je pomemben izziv, kako pridne in vse bolj tihe študentke na naši smeri pripraviti do tega, da so miselno prisotne, si upajo vprašati, ugovarjati, povezovati, izreči tudi kakšno neumnost in jo brez užaljenosti reflektirati. Torej, kako jih zbuditi iz

apatije. Študent mora veliko znati, da opazi vrzel, prepozna izziv, problem postavi na novo in sprejme odgovornost za odločitev. Zato se zatekam k nalogam, povezanim s praktičnimi izzivi, študijam primerov, dialogu in nenehnemu spodbujanju, da se je vredno učiti.

Naši študenti so obsedeni s prakso; ne želijo se toliko učiti kot priučiti. Najtežje pa jim je teorijo in empirična spoznanja izvirno uporabiti v praksi. Pogosto mi zamerijo, da jim ne dajem jasnih navodil. Navodila sicer dobijo ustno in pisno, vendar si oni predstavljajo, da bi to morali biti predvsem predloge, obrazci in koraki, po katerih bi reševali naloge. Strogo se držim načela, da tega od mene ne dobijo. Recepti, po katerih hlastajo, nimajo prave vrednosti. Pomembnejša sta varno okolje, v katerem naj si upajo strukturirano razmišljati, ter poznavanje dejstev, orodij in meril, s katerimi lahko oblikujejo lastne metode in rešitve.

ČUDEN JE ČAS ZA POUČEVANJE, KO VSAK VSE VE, TUDI ČE NE VE.

Pri tem jim pomagamo s problemskim učenjem, v okviru katerega v skupinah rešujejo resnične izzive iz prakse ter delajo pri konkretnih projektih in strateških simulacijah v obliki videoiger, s praktikumi, predavanji gostov ...

Poučevanje je vse bolj dvosmeren proces. Vključil sem se v univerzitetni projekt obrnjenega učenja, pri katerem se študenti z osnovno teorijo seznanijo doma, čas na fakulteti pa namenijo reševanju izzivov in skupinskemu delu. Predavalnice se iz prostorov za predavanje ex cathedra spreminjajo v prostore za delo v dvojicah ter manjših ali večjih skupinah. Projekt Erasmus+ »Sustainability Learning and International Setting«, ki smo ga na FDV izvedli z lüneburško univerzo Leuphana in milansko univerzo IULM, nam je s konferenčnim formatom, delavnicami, zanimivimi gosti in obiski na terenu dal krila ter pokazal, da je poučevanje še vedno lahko privlačno. Izziv je le, kako sodobne načine poučevanja umestiti v zakonsko predpisanih 15 tednov semestra, ki se jih kratkovidno držimo kot pijanci ploča. Tako se trudimo vsi, študenti in profesorji, in se na svoj način učimo drug od drugega, kar je tudi bistvo univerze.

Nova Ljubljančanka misli hitreje od vseh nas skupaj

Pod Rožnik se je poleti naselila nadvse sposobna meščanka. Čeprav FRIDA živi v kontejnerju in jo sestavljajo kilometri kablov ter množica čipov in ventilatorjev, najzmogljivejši slovenski superračunalnik s seboj prinaša obet izjemnega napredka za Ljubljano in Slovenijo.

Vsrcu njenega sistema je več kot sto zmogljivih pospeševalnikov, ki poganjajo njene računske mišice.

V eni sekundi zmore opraviti vsaj 708 milijonov milijard računskih operacij, kar postane še bolj povedno, če številko primerjamo s človeškimi računskimi sposobnostmi. »Vsak prebivalec

Slovenije bi moral 10.000 let računati neprekinjeno 24 ur na dan, da bi skupaj izračunali to, kar zmore FRIDA v eni sekundi,« plastično ponazori dr. Iztok Lebar Bajec s Fakultete za računalništvo in informatiko (FRI).

Če bi FRIDO na streho FRI postavili pred desetletjem, bi bila daleč najzmogljivejši superračunalnik na svetu; zmogla bi toliko kot 500 takrat najmočnejših superračunalnikov skupaj.

Napredek je skokovit. Zato je nujno, da smo tudi v Sloveniji poleg mari-borskega superračunalnika Vega dobili orodje, ki bo raziskovalcem iz akademskih in gospodarskih voda zagotavljalo podporo pri razvoju umetne inteligence, strojnega učenja in velikih jezikovnih modelov ter pri znanstvenem računanju in obdelavi ogromnih količin podatkov.

Od tod tudi ime. FRI namreč DA(je) v uporabo zmogljivo orodje, na katerem se študenti učijo enako kakovostno kot v najnaprednejših raziskovalnih okoljih, raziskovalci svoje zamisli preizkušajo na konkretnih znanstvenih problemih, predstavniki gospodarstva pa iščejo nove rešitve. Podjetje Kolektor denimo že uporablja umetno inteligenco za strojni vid pri nadzoru kakovosti izdelkov, v drugih panogah razvijajo prepoznavo slovenskega govora in

pretvarjanje v zapisano besedilo, razvili pa so tudi sisteme, ki znajo povzemati zdravniška besedila za odpustna pisma. »Za preboje so nujno potrebni dobre ideje, podatki in ljudje, ki znajo umetno inteligenco uporabiti,« razlaga dr. Lebar Bajec. S FRIDO se lahko slovensko znanje hitreje premika iz raziskovalnih idej v tehnologijo.

Brez dovolj zmogljive infrastrukture danes marsičesa sploh ni mogoče izvesti. Običajni računalniki nimajo dovolj pomnilnika in procesorske moči, da bi lahko v nekaj urah ali dnevih dali uporabne rezultate, kot to zmore superračunalnik. Še huje, nekaterih podatkov ali modelov manj zmogljivi računalniki ne zmorejo niti naložiti v pomnilnik, kaj šele, da bi iz njih kaj izračunali.

FRIDA zmore to in še več. Z modeli, podatki in načinom učenja,

ki jih določimo in vnesemo mi, lahko s pomočjo njenih sposobnosti treniramo in razvijamo modele umetne inteligence. Več ko zmore v krajšem času, večje modele lahko učimo, več podatkov lahko obdelamo in več poskusov lahko izvedemo hkrati.

Na FRI se z umetno inteligenco ukvarjajo že 50 let in so bili med pionirji razvoja tega področja. Zdaj so s FRIDO dobili še računsko moč, Slovenija pa tudi izjemno pomembno strateško dobrino – večjo digitalno suverenost. Občutljivih podatkov tako ni treba pošiljati v tujino, kjer smo na tuji infrastrukturi gostovali v preteklosti, ampak jih obdržimo doma in imamo tako več nadzora nad njimi. Tudi GaMS, slovenski veliki jezikovni model, bo zaradi FRIDE lahko naredil velik korak naprej. Pri tem raziskovalci preizkušajo tudi

pristope k etičnemu učenju modelov, kar je v dobi, ko razvoj umetne inteligence spremljajo pomisleki o njeni zlorabi, še toliko pomembneje.

Toda računalniška moč raste izjemno hitro. »V Evropi nastajajo velike 'tovarne umetne inteligence', veliko se vlaga v razvoj kvantnih računalnikov in humanoidnih robotov,« pravi dr. Lebar Bajec. »Sveti gral ostaja splošna umetna inteligenca, hipotetični sistem, ki bi se lahko učil in reševal različne naloge na človeški ali celo višji ravni. Zato napovedovanje prihodnosti raje prepuščam vedeževalcem.« Kaj bomo storili s FRIDO, ki nam je zdaj na voljo, je na srečo še vedno odvisno predvsem od nas. Prihodnosti nam ni treba napovedovati, s pomočjo FRIDE pa jo lahko zdaj, vsaj dokler njene mišice še zados-tujejo, tudi sooblikujemo.

Galerija v izlozbi

Umetniški kolektiv Hupa Brajdič je poleti že četrtič s projektom Izložba nekaj trgovinskih oken v svet spremenil včasne galerije. V izlozbi trgovine in servisa Dežnik na Trubarjevi cesti 13 si še vedno lahko ogledate dela Miloša Tomića, filmskega režiserja in animatorja, ki je dejaven tudi na področju vizualne umetnosti in izobraževanja. Nekdanji Beograjčan se je v Ljubljano preselil pred dvema letoma.

Zakaj ste se odločili zapustiti Beograd?

Res prihajam iz Beograda, a sem sedem nepozabnih let študiral in delal tudi v Španiji, na Češkem in v Nemčiji. Že takrat sem pomislil, da bi vsaki dve leti rad osvojil nov jezik in novo kulturo ter spoznal kup novih ljudi. Potem pa sva se z ženo Marijo vrnila v Beograd, da bi v domovini dobila otroka. V hipu je minilo 15 let, sin je končal osnovno šolo, pred vpisom v srednjo pa sva ugotovila, da je to zadnja priložnost za novo pustolovščino. V Srbiji je postajalo vse bolj mračno, vedno težje je bilo živeti in delati stvari, ki se mi zdijo smiselne in lepe.

Kako to, da ste dom našli prav v Ljubljani?

Slovenija nam je najbližji »drugi svet«. Je majhna, ima morje in naravo, boljšo podporo kulturi in izobraževanju, lažje se je dihalo. Zadnje desetletje sem pogosto prihajal na festival risanega filma Animateka, festival stop-motion animacije Stop Trik, bil sem na umetniški rezidenci v Mariboru ... Sicer pa imata žena in sin slovensko državljanstvo, zato je vse lažje.

Vam je všeč v naši mali prestolnici, ki je pravo nasprotje večmilijskega Beograda?

Nov začetek z družino in najstnikom, ki se še išče, je drugačen od brezskrbnih časov študija v Pragi. Skušam biti srečen, čeprav je del mene z Beogradom še vedno povezan prek ljudi, ki jih imam rad in jih tudi pogrešam. Pogrešam tudi kaos neulovljivega, nepredvidljivega in prenatrpanega beograjskega vsakdanjika. Po drugi strani v Ljubljani občutim svežino in mir, kot v kakšnih termah. Slišim svoje misli, ko kolesarim po skoraj praznih ulicah. Ali ko se s psom potepam po bližnjem gozdu.

»V LJUBLJANI OBČUTIM SVEŽINO IN MIR.«

Kako ste se vklopili v ljubljansko umetniško sceno?

Med Animateko pozabim na vse drugo. Spremljam festival kratkega filma Fekk in festival eksperimentalnih avdiovizualnih praks V-F-X, sodeloval sem na glasbeni delavnici festivala (Ne)poslušno, bil član žirije pri Festivalu neodvisnega filma, pel sem v zboru Tukan in zmaj, kadar lahko, do onemoglosti plešem na Diskoterapiji, ta mesec sem se pridružil plesni skupini Dejana Srhoja ... Res je kar preveč kulturnih vsebin, koncertov, razstav. Težava je, da nimam časa in denarja za vse.

Imate že kakšne najljubše lokale, lokacije ...?

Najbolje se počutim, ko si doma naredim sočen, bogat sendvič in kavo, nato pa si v gozdu najdem zanimivo deblo in tam pripravim piknik. Poleg tega »gozdnega lokala« rad obiskujem bar Celica na Metelkovi. Tam ob kavi pišem, montiram in pošiljam predloge za nove akcije. V bližini je studio, ki si ga delim z zanimivim umetnikom Veljkom Zejakom.

Tu se tudi umetniško udeležujete. Od kod ideja za poletno akcijo Izložba?

Izložba je nastala v sodelovanju s Tino Glavič Novak in kolektivom Hupa Brajdič. Raje imam izložbe kot galerije. S svojimi deli bi rad postal del ulice in komuniciral z naključnimi mimoidočimi. Marija Lah, čudovita lastnica prodajalne in servisa Dežnik, mi je dovolila, da odprem in pregledam vsak predal, vitrino in smeti, pokukam celo pod linolej na tleh – vse v iskanju dragocenih odpadkov, kosov in materialov, ki jih dežnikarica uporablja pri delu. Kar sem našel in kar me je navdušilo, sem na svoj način razstavil v njeni izlozbi. Razstava se je sicer že iztekla, vendar bo manjša izložba ostala moja ambasada, moja mala galerija, večjo pa bom urejal za lastnico.

Pri Narti zavij levo

Poklici frizer, brivec in lasuljar so zelo zelo stari, sežejo vsaj do starega Egipta. V srednjem veku so postali tudi zobozdravniki in kirurgi, a le za kratek čas. Londončan, ki je »izumil« moderno frizerstvo, pa je bil Vidal Saso.

Da, to sta njegova prava ime in priimek, ne kakšna podjetniška skovanka. Vidal Saso je poklic frizerja preobrazil v performerja, vplivneža in arhitekta pričesk. Ko je leta 1967 pred fotografi in novinarji na kratko ostrigel Mio Farrow za film Rosemaryjin otrok režiserja Romana Polanskega, so pod havbami sušene umetne frizure izginile kot lanske sneg. Sasoonove pričeske so sledile obliki glave in naravnemu padcu las, brez mučnega lakiranja in pritrdjevanja. Moderno geometrične in precizne, z minimalnim vzdrževanjem.

Ljubljana ni prav nič zaostajala. Leta 1970 smo na križišču Tržaške ceste in Šestove ulice začeli graditi najmodernejši Narta studio po naročilu tedanjega vodstva tovarne Ilirija. To je bil izobraževalni center, demonstracijski salon in showroom v enem. V njem so izobraževali frizerje, predstavljali nove tehnike striženja in promovirali Ilirijine izdelke za lase. Od leta 1972 je gostil vso estrado nekdanje države in ji predstavljal sveže trende, ki so jih naši frizerji prinašali iz Nemčije in s Sasoonove akademije v Londonu. Zelo zahodno, zelo šik. Ilirija je postala pokroviteljica Slovenske popevke in Splitskega festivala, Peter Klinc pa je bilo najslavnejše ime slovenske in jugoslovanske frizerske stroke. Na njegovo spretno roko so prisegale dame od Tereze Kesovje do švedske kraljice Silvije in Raise Gorbačov.

Moderne pa niso bile le frizure, ampak tudi sama stavba. Njen arhitekt Miloš Lapajne je ta lepotilni paviljon zasnoval zelo geometrično: pritličje meri 14 krat 14 metrov, previsna etaža nad njim pa 16 krat 16 metrov. Nosilna konstrukcija je vidna in jeklena, ritem fasade se dosledno drži modula 80 centimetrov. Pika na i je izbor materialov in barv, z vhodnim stopniščem iz granita, vidno sivino jeklenih stebrov in aluminijastih oken ter bleščečo bordo rdečo stekleno montažno fasado temperit. Kot rdeče lakirana šatulja za nakit!

Danes je vsebina stavbe drugačna – v njej je laboratorij – njena okolica tudi. A še vedno je med Ljubljančani mogoče slišati: »Se dobimo pri Narti?«, »Pri Narti zavij levo« ali »Sto metrov od Narte naprej«.

LJUBLJANČANA

Jaka Blejc in Karin Grom živita nadvse bogato življenje, pa ne le zaradi dela v Narodni galeriji na Prešernovi cesti 24. Jaka je mojster priprave in strežbe kave, gledališki igralec in brezmejen optimist. Karin je rahločutna pisateljica kratkih zgodb, ilustratorka, zvedava popotnica in zagovornica ljudi s posebnimi potrebami. Tjaša Debeljak Duranović, njuna mentorica v Narodni galeriji, pravi, da bi bilo brez njiju oblačno in monotono. Z neusahljivo voljo se namreč veselita vsake nove izkušnje v svetu, ki do njiju ni vselej najprijaznejši. Kljub temu vanj vstopata z neskončnim pogumom, jasnimi pogledi na sedanost in smelimi načrti za prihodnost.

Kakšen je vajin delovni dan v galeriji?

Karin: Imam svojo kartico, da lahko naokrog hodim sama. To mi je všeč. Ko pridem, lepo pozdravim sodelavce, potem pa samostojno lepim, pišem naslove na ovojnice in pošiljam pošiljke. Vodila sem tudi obiskovalce po stalni zbirki in povezovala družabne dogodke. To bi rada počela še bolj pogosto.

Jaka: Prideva enkrat na teden. Jaz pišem poročila, urejam račune, delam v administraciji. Sem pa tudi varoval slike. To je bilo naporno, ker sem samo stal ali sedel. Sem pa vesel, da delam v tako pomembni kulturni ustanovi.

Na kaj sta najbolj ponosna? Kaj najbolj cenita pri sebi?

Karin: Da sem skromna, nasmejana, iskrena in pomagam vsem. Ponosna sem tudi, da hodim samostojno z avtobusom v galerijo in da mi tukaj vsi zaupajo.

Jaka: Ponosen sem na priznanje za najboljšo stransko vlogo v predstavi Kit na plaži in na to, da skuham res dobro kavo. Pa da delam z veseljem in delo opravi brez napak. Pripravim zelo dobra poročila o delu. Takrat me tudi pohvalijo. *(Tjaša, njuna mentorica, potrdi, da so Jakova poročila zares natančna. Vsakemu zaposlenemu nameni kakšno lepo misel, srček, pa tudi črno piko – da se lahko človek spremeni, kot pravi Jaka. Največ srčkov menda dobi kar Tjaša.)*

Kaj pa najraje počneta, ko nista v službi?

Karin: Rada se pogovarjam, igram tarok in šah, se ukvarjam s športom in berem. Prebrala sem že knjigo Dostojevskega Ponižani in razžaljeni in Harryja Potterja. Znam pa brati tudi zemljevide, ko gremo na potovanje. To mi je zelo všeč. *(Nasteje impresiven spisek držav in muzejev, ki jih je obiskala.)* Rada grem v center Ljubljane in vas vabim, da greste kdaj v Skrbovinčo, kjer prodajamo izdelke iz VDC-jev *(varstveno-delovnih centrov, op. a.).*

Jaka: Igram družabne igre, berem in grem v kino z bratom. On je moj vzornik. Grem tudi v muzeje: v Prirodoslovni muzej Slovenije in Slovenski šolski muzej. Včasih grem v Atelje 21. Tam delajo osebe z Downovim sindromom in prodajajo svoje izdelke. Prostore smo dobili od MOL in smo zato veseli. Vabljeni! Rad grem tudi v Stožice na tekme in veselim se prižiga lučk.

Predstavlajta si, da bi lahko bila župan ali županja za en dan. Kaj bi spremenila v Ljubljani?

Jaka: Raje ne bi bil župan. Predal bi funkcijo bolj izkušenemu. Spremenil pa ne bi nič. Moramo biti zadovoljni s tem, kar imamo.

»NI VSE V DENARJU.« JAKA BLEJC

Karin: Jaz pa bi bila županja. Naredila bi več bivanjskih skupnosti za osebe s posebnimi potrebami, ki jim umrejo starši. Tako bi lahko bili samostojni in odgovorni.

Vama je pri delu kaj težko, vaju kdaj kaj razjezi?

Jaka: Čisto nič. Tako fino mi je, da sploh nisem hotel na dopust. Vesel sem, da delo opravi odlično. Všeč mi je, da smo kot velika delavska družina, ki drži skupaj in se podpira.

Karin: Komaj čakam, da je ponedeljek, ko pridem v galerijo. Najraje snemam videe in besedila s predstavitvami slik v lahkem branju. S Tjašo sva bili razglašeni za ambasadorke lahkega branja. Na to sem res ponosna.

Kdaj sta si nazadnje rekla, da sta nekaj res dobro naredila?

Karin: To si bom rekla, ko bo izšla knjiga z besedili v lahkem branju! Pripravljava jo s Tjašo. S tem je veliko dela, ker ne sme biti zaimkov, stavki morajo biti kratki, oblikovanje je posebno.

Jaka: Vsakič, ko nekaj naredim, se pohvalim.

Kako pa sodelavcem pokažeta, da rada delata z njimi?

Karin: Da jih lepo pozdravim, se jim nasmehnem in jih včasih presenetim s sladkarijami.

Jaka: Da sem jim pripaden in da se kar sam ponudim za pomoč.

Vem pa, da se z njimi tudi rada pošalita, sploh za 1. april.

Jaka: O, ja, nahecam jih, da se vsi malo nasmejimo. Tjašo sem nahecal, da jo direktorica kliče v pisarno, snažilko pa, da je na stranišču poplava.

Karin: Prvega aprila še nikoli nisem delala, ampak doma in v VDC-ju se rada pošalim. Za 1. april sva z mami izpraznili hladilnik, potem pa je očka videl, da je vse naloženo v shrambi.

Bi kakšno sliko iz galerije odnesla domov, če bi lahko?

Karin: Veliko bi si jih želela, ampak odnesla bi sliko Luize Pesjak, ker veliko vem o njej. *(Nato mi sliko celovito predstavi in mi jo s tem kar pričara pred oči.)*

Jaka: Kofetarico Ivane Kobilca. Če bi jo imel doma, bi ob njej spil kavico. *Pripomnim, da bi bil s to sliko tudi bogat, Jaka pa se odzove:* Ampak ni vse v denarju!

Bi rada v galeriji počela še kaj drugega?

Karin: Rada bi redno vodila po galeriji in dvigovala telefone, a samo tistim ljudem, ki jih poznam.

Jaka: Tudi jaz bi bil tajnik in telefonist! *(Tjaša pojasni, da bo to njuno naslednje opravilo. Karin in Jaka v en glas povesta, da Tjaše ne dasta, in Tjaša jima kompliment vrne.)*

Kaj pa bi želela, da bi vsi ljudje pri vama opazili najprej?

Karin: To, da ljudi spoštujem in jih poslušam do konca. Neprijetno mi je, ko mi v VDC-ju rečejo »mladič«. Za nas je značilno, da smo majhne rasti. Ni mi všeč, ko me kdo sodi le po izgledu.

Jaka: Jaz pa kar vprašam, kako bi se on počutil, če bi ga obsojal, in grem naprej. Ni mi všeč, če kdo reče, da izgledam mlajši. *(To napako sem storila tudi jaz. Ko mi je povedal, da mu to ni všeč, sem se zahvalila in se iskreno opravičila. Opravičilo je sprejel.)* Ampak nisem zamerljiv, rad odgovorim na vprašanja in vsem zaželim lep dan. Všeč mi je, ko ljudje opazijo, da sem lepo vzgojen, razumevajoč in družaben.

Kako bi lahko bilo mesto še bolj prijazno do ranljivih skupin ljudi?

Karin: Zelo se zavzemam zanje. Želim si lažjih dostopov do stavb za invalide in več besedil v načinu lahkega branja po celotnem mestu – na banki, v galerijah ... Na blagajnah trgovin je za nas vse prehitro. Potrebujemo čas, da poiščemo denar. Želim si, da bi bili potrpežljivi in spoštljivi do nas. Tudi z orientacijo v okolju imamo težave. Z Jako imava Downov sindrom in zmrzneva, če sva postavljena v novo okolje. Potrebujeva pomoč. Enkrat mi je pomagal prijazen gospod, ko je prodajalka cvetja silila vame. Bilo me je strah, nisem se mogla braniti.

»ŽELIM SI, DA BI BILI POTRPEŽLJIVI IN SPOŠTLJIVI DO NAS.« KARIN GROM

Jaka: Ampak midva nisva edina človeka z Downovim sindromom! Veliko je ljudi s posebnimi potrebami. Želim si, da bi nas več lahko delalo in da bi nas sprejeli takšne, kot smo. Rad imam ljudi, ki ti prijaznost vrnejo, če si do njih prijazen ti.

Ali imata kakšno veliko željo?

Jaka: Da bi še naprej užival v življenju, dobro delal in bil dobre volje. Želim si tudi, da bi kdaj lahko pomagal direktorici galerije.

Karin: Rada bi, da bi tudi v tujini izvedeli za moje delo, rada bi obiskala Center IRIS (Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne), kjer sem doživela lepe trenutke in pogrešam ljudi, in rada bi nastopala kot pevka v zboru. Pa želim si iti k najboljši prijateljici na obisk. In še eno zelo veliko željo imam: da bi lahko enkrat za župana opravljala lažja pisarniška dela.

»Moj svet, v katerem živim, je tak, kot je svet vsakega človeka. Prav tako potrebujem hrano, spanec, obleko, osnovne človekove potrebe. Predvsem pa je pomembno razumevanje, prijaznost in ljubeznivost ljudi. Lahko sem sit, imam dobro obleko, a ko grem po ulici in slišim besede, kaj pa ta dela tukaj, me to zabolí. Ta človek me ne pozna, ampak si vzame pravico, da me sodi na podlagi mojega videza. On ne ve, da jaz tega njemu ne bi rekel nikoli, saj mi je prijaznost pomembnejša. Ljudje z Downovim sindromom potrebujemo in dajemo predvsem ljubezen in prijaznost.«

Govor Jake Blejca v predstavi Kit na plaži

**»VABIM VAS V SKRBOVIN'CO, KJER PRODAJAMO IZDELKE IZ VARSTVENO-DELOVNIH CENTROV.«
KARIN GROM**

Noč mladinskih centrov je priložnost za druženje

Ljubljanski mladinski centri vam bodo v petek, 23. oktobra, spet predstavili svoje dejavnosti in vas povabili na druženje.

Slogan letošnje, že četrte Noči mladinskih centrov je »Sodelovanje v skupnosti«. Mladinski centri, ki se sicer zapirajo ob 21. uri, bodo tokrat malo podaljšali in dežurali do polnoči. Kakšen bo letošnji program, nam organizatorji še niso razkrili, saj ga še oblikujejo, po vseh minulih nočeh sodeč, pa se bo dogajalo veliko zanimivega in zabavnega.

V Ljubljani je 21 mladinskih središč povezanih v mrežo, ki se je oblikovala leta 2017. Pod sloganom »Mladim prijateljstvo, mestu navdih« jim delovanje

omogoča MOL. Zanimivo, da jih praviloma ne obiskujejo le osnovnošolci in srednješolci, kot bi pomislili prvi hip, saj so namenjeni mladim do 30. leta starosti. Večina njihovih obiskovalcev je tako stara med 18 in 27 let. Pretežno gre za mlade, ki se še niso osamosvojili, ki jih pestijo stanovanjske stiske, težave v medsebojnih odnosih, po drugi strani pa jih družijo različne ustvarjalne delavnice – vse so brezplačne. Mladinski centri se odzivajo na potrebe mladih in jim pomagajo pri razvijanju njihovih potencialov

na področjih, kot so ples, glasba, gledališče in likovno izražanje.

Zavod Bob upravlja Mladinski center Bob na Robbovi ulici 15, ki ga vodi Mojca Fajdiga, in Mladinski center ULCA v Linhartovem podhodu 73, ki ga vodi Anja Manja Segulin. Obe sta mladinski delavki. Mlade podpirata pri osebnem razvoju, pridobivanju veščin in aktivnem vključevanju v družbo. Vsakega od obeh centrov vsak teden obišče okoli 70 mladih, sta povedali. Število fantov in deklet je pri njih približno uravnano, okoli deset odstotkov pa je nebinarnih oseb, posameznikov, ki se po spolni identiteti ne želijo uvrščati v izključno binarni sistem moški – ženske.

Med našim obiskom v Mladinskem centru ULCA so ravno končali delavnico šivanja, ki jo enkrat na teden vodi prostovoljka Klara, ob njej pa je bila še mladinska delavka Sara Rozman. Šivanja se je učilo pet mladih, trije so bili tujci. Center namreč obiskujejo tudi študentje, ki so v Ljubljani na izmenjavi Erasmus+,

sta nam pojasnili. Običajno popravljajo oblačila, ki so jih obiskovalci delavnice kupili v trgovinah s tekstilom iz druge roke, sicer pa se najprej učijo preprostih ravnih šivov ter izdelajo nakupovalne torbe in toaletne torbice. Štiri šivalne stroje so skupaj z blagom in pripomočki dobili od donatorjev. Priljubljena je tudi delavnica risanja napisov (sketch lettering ali hand lettering), na kateri črk ne pišejo, temveč jih načrtujejo in rišejo kot ilustracije. Najprej določijo kompozicijo, slog in obliko napisa, nato pa nanesejo barvo ali črnilo.

V Mladinskem centru Bob smo se oglasili, ko so se pripravljali na delavnico slikarstva, kamor vsak lahko pride s svojo idejo. Risanja se učijo ob četrtkih od petih do osmih zvečer. Tam imajo vse, kar potrebujejo – barve, svinčnike, papir in tudi platna. Vodi jih Mojca Fajdiga, mentorica pa je akademska slikarka Zdenka Žido. Lani so svoja dela celo razstavili v jeseniškem kulturnem domu. Dvaintridesletni Yauhen iz Belorusije pri nas živi že šest let in je samostojni podjetnik. Že štiri leta se vsak teden uči risanja v Bobovi delavnici. Ob torkih obiskuje še delavnico slovenščine, zato sva si lahko izmenjala nekaj stavkov. Dobro mu gre. Nad slikarsko delavnico, ki jo obiskuje dve leti, je navdušen tudi 25-letni Adam iz Poljske.

Poseben položaj med mladinskimi centri ima Legebitra na Trubarjevi cesti 76a. Mladi iz skupnosti LGBTIQ+ imajo tam varen prostor, kjer se lahko učijo in razvijajo ter povezujejo s sovrstniki in širšo skupnostjo LGBTIQ+. Vodi ga Neža Ambrožič. Nekateri od njih se soočajo s hudimi težavami, kot je nesprijemanje v njihovem primarnem okolju, ali doživljajo nasilje, do katerega pride zaradi družbenih predsodkov in stereotipov o LGBTIQ+ osebah. Zato imajo v okviru mladinskega središča tudi poseben prostor, kjer jim lahko ponudijo psihosocialno pomoč. Center obišče od 60 do 70 mladih na teden. Nekateri pridejo tudi večkrat na dan.

Izkoristite torej Noč mladinskih centrov in se pridružite mladim, ki si medsebojno pomagajo, se drug od drugega učijo, seveda pa se tudi zabavajo.

① V Salezijanskem mladinskem centru Rakovnik na Rakovniški ulici 6 so lansko Noč mladinskih centrov začeli po domače – s prigrizki, toplim čajem in klepetom. Nato pa so se ogreli in se lotili športnih podvigov. Kljub jesenskemu mrazu so odigrali nekaj napetih tekem odbojke, spikeballa, pingponga in nogometa.

② V prostorih Četrtna skupnosti Golovec na Pesarski cesti 14 imajo svoj brlog urejen tudi lokalni Mladi zmaji. Na Noč mladinskih centrov si lahko ogledate njihovo klubsko sobo s tribunami in velikim platnom, dobro opremljeno kuhinjo in sobo za virtualno resničnost. Seveda pa je najpomembnejša dobra družba.

③ Mladinski center Legebitra je Noč mladinskih centrov posvetil spoznavanju, druženju, igranju družabnih iger in izdelovanju zapestnic. Legebitra je predana zagovorništvo človekovih pravic gejev, lezbijk, biseksualnih, transspolnih, interspolnih in kvirovskih oseb, LGBTIQ+ mladim pa ponuja tudi socialnovarstvene storitve.

④ Na Preglovem trgu 15 ima svoje prostore CONA Korak, dnevni center za starejše mladostnike s težavami v odrasčanju. O njihovem programu za Noč mladinskih centrov krožijo govorice, da je najbolj domisel in zabaven. Lani so se pomerili na mini olimpijadi za noč čarovnic, manjkalo ni niti smeha in sladkih nagrad.

Najbližji mladinski center, vključen v Mrežo mladinskih centrov Ljubljana, boste našli na mrezaljubljana.si. Kaj vse so pripravili za letošnjo Noč mladinskih centrov, pa bodo objavili na Facebooku, Instagramu in Tiktoku.

Vrtnimo se nekaj let v preteklost. Društvo Ključ – center za boj proti trgovanju z ljudmi prejme klic sorodne nevladne organizacije. Na enem od veleposlaništev v Ljubljani naj bi bila oseba izkoriščana za služabništvo. Ko ta dobi nekaj prostih ur, se sreča z ekipo društva in razkrije svojo zgodbo. Po predstavitvi možnosti pomoči se odloči za umik iz situacije. Sledi pogovor s policijo, ta presodi, da gre za možno žrtev trgovanja z ljudmi. Še isti dan je oseba sprejeta v krizno namestitev, pozneje pa vključena v varno namestitev in program (Re)integracija.

»V začetku potrebujejo predvsem počitek, spanje ter zelo pogosto zdravstveno oskrbo in, seveda, občutek varnosti,« pojasnjuje predsednica društva Polona Kovač

»V resnici ljudem praviloma ne piše na obrazu, da so izkoriščani,« poudarja Kovač Javh. Včasih pozornost vzbudi oseba, ki pri zdravniku ali na upravni enoti ne odgovarja sama, ampak odgovore preverja pri spremljevalcu. Ali pa se izkoriščanje skriva za zaprtimi vrati, daleč od pogledov okolice. Pomembno vlogo lahko zato opravi vsak, ki opazi, da nekaj ni prav. Takšne zgodbe se ne dogajajo le nekje daleč. Tudi v Ljubljani so ljudje izkoriščani za prostitucijo in delo, znajdejo se v služabništvu, prisilnih porokah ali prisilnem beračenju.

Delo Društva Ključ ni omejeno na pomoč po umiku. Že 25 let podpira žrtve, izvaja preventivo in si prizadeva za sistemske spremembe. Kot nevladna, neprofitna, humanitarna in prostovoljska organizacija

in z osebami iz izkušnjo izkoriščanja preživljajo prosti čas. Včasih se odpravijo na sprehod ali izlet, drugič kuhajo, ustvarjajo, igrajo družabne igre ali se preprosto pogovarjajo. Za človeka, ki je v odnosih doživljal nadzor, nasilje ali izkoriščanje, zanesljivost, spoštljiva beseda in skupen smeh niso majhne stvari. Pokažejo mu, da so odnosi lahko tudi drugačni. Kdor se jim ne more pridružiti v taki obliki, lahko društvo podpre z donacijo ali namenitvijo enega odstotka dohodnine. Pomaga pa pravzaprav lahko vsak, ki občutka, da nekaj ni prav, ne odmisli. Ni treba, da sum preverja sam ali se izpostavlja nevarnosti. Dovolj je, da pokliče 113 ali Društvo Ključ in opiše, kaj je opazil.

Če pa se morda v kateri od opisanih situacij prepoznate sami, je sporočilo Polone

Odpirajo vrata v varnejše življenje

Javh. Šele nato se lahko njihov pogled postopoma usmeri v prihodnost. Takrat jim v društvu pomagajo oblikovati konkreten načrt za naprej ter jim ponudijo podporo pri doseganju zastavljenih ciljev, finančno pomoč in psihosocialno svetovanje oziroma psihoterapevtsko obravnavo, če se zanje odločijo. A prihodnosti ne sestavljajo le veliki načrti in cilji. Včasih se začne z novo slovensko besedo, skupnim kuhanjem, ustvarjalnim popoldnevom, športno dejavnostjo ali izletom. Z majhnimi trenutki, v katerih nastajajo novi spomini, ki so namesto s strahom povezani z varnostjo, sprejetostjo in smehom.

Da bi pomoč prišla pravočasno, pa mora nekdo stisko najprej opaziti. To ni preprosto.

pomaga žrtvam trgovanja z ljudmi, prisilnih porok in delovnega izkoriščanja ter osebam z izkušnjo prostitucije. Pri tem pomoč ni enkraten odziv, temveč proces, ki se prilagaja potrebam posameznika. Krizna namestitev zagotovi varnost, varna namestitev ponudi čas za okrevanje, program (Re)integracija pa podporo na poti do samostojnejšega življenja. Društvo ne čaka, da je nekdo že v nevarnosti. Nagovarja mlade, usposablja strokovne delavce in informira skupine, ki so bolj izpostavljene izkoriščanju. Sodeluje s policijo, šolami, zdravstvenimi in socialnimi ustanovami.

Pomemben del podpore so usposobljeni prostovoljci. Ti pomagajo pri ozaveščanju

Kovač Javh jasno: »Niste sami. Pomoč obstaja. Pokličite ali nam pišite in skupaj bomo poiskali rešitev.« Društvo Ključ je dosegljivo na brezplačni in zaupni telefonski številki 080 17 22.

Podporo Društvu Ključ lahko izkažete tudi z obiskom brezplačnega koncerta ob njegovi 25-letnici in evropskem dnevu boja proti trgovanju z ljudmi. Koncert bo 17. oktobra v Kinu Šiška, brezplačno vstopnico pa si predhodno rezervirajte na **entrio.si**.

Ko je Katjuša Popović leta 2001 soustanovila Društvo Ključ, v Sloveniji ni bilo še nobenega programa pomoči žrtvam trgovanja z ljudmi. Njihove zgodbe je dobro poznala že kot kriminalistka, a jim kot uradna oseba takrat ni mogla ponuditi podpore. Kot sama pravi, je po odločitvi, da zapusti policijske vrste, dozorela tudi odločitev, da izkoristi svoje bogato znanje in izkušnje ter poskuša pomagati žrtvam.

Kdaj ste prvič začutili, da Društvo Ključ nekomu spreminja življenje?

Natančno se spomnim sporočila po prvem primeru: »Če ostane samo pri tem primeru, ste že izpolnili vsa pričakovanja, ki smo jih imeli ob vaši ustanovitvi. Čestitamo!« Šlo je za dve slovenski mladoletnici, ki ju je nekdo pod pretvezo koncerta odpeljal v tujino in ju nameraval prodati zvodniku. Pri iskanju smo sodelovali s starši, policijo, Interpolom in tujimi nevladnimi organizacijami. Po 48 urah sta bili doma, nepoškodovani, a prestrašeni. To je bilo mesec dni po ustanovitvi. V teku je bilo že novo iskanje, ki se je končalo z vrnitvijo zlorabljenih deklice, prisiljene v prostitucijo. V obeh primerih brez sodelovanja vladnih in nevladnih organizacij doma in v tujini ne bi bili uspešni. Sodelovanje je ključ uspeha. Še danes.

Kako ste se ob težkih zgodbah naučili ohranяти trdnost?

Naučiti se moraš čuvati glavo, hrbet in srce. Skrbeti za psihofizično kondicijo, biti hvaležen za družino, vlagati v znanje,

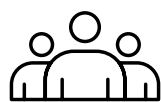
negovati varen delovni prostor in odnose ter krepiti sočutje do drugih in sebe.

Na kateri premik, ki ga je društvo doseglo, ste najbolj ponosni?

Težko bi rekla, ker je bilo narejenih veliko kar tektonskih premikov. Če moram izbrati, pa sem najbolj ponosna na programe pomoči, ki so strokovno izpopolnjeni, saj so se vseh 25 let razvijali, nadgrajevali in tako prilagajali potrebam oseb, ki so pri nas poiskale pomoč. Ključ je tudi danes še vedno edini specializirani nevladni akter na tem področju pri nas in prepoznan tudi v tujini.

Kako gledate na društvo danes, ko ste se od aktivnega delovanja že poslovili?

Še bolj se zavedam, koliko dela smo opravili in koliko poguma smo imeli. Dela na tem področju nikoli ne bo zmanjkalo, a tudi Ključu ne bo zmanjkalo poguma. To je v DNK organizacije, na katero sem zelo ponosna. Želim, da ohrani fokus ter še naprej daje upanje in priložnosti razžaljenim, ponižanim in razvrednotenim ljudem.

Več kot **600** obravnavanih možnih in dejanskih žrtev

Več kot **50.000** ljudi, vključenih v preventivne dejavnosti društva

V društveni bazi imajo trenutno **89** prostovoljcev, aktivno jih deluje med 10 in 20.

Letno opravijo okoli **3000** prostovoljskih ur.

Mož in žena za vse večne čase

Medtem ko se na tem majhnem koščku površja planeta, ki ga imenujemo dom, razvija moderno evropsko mesto, pod njim še vedno počivajo ostanki davno minulih časov. Življenja naših prednikov se iz stoletja v stoletje nalagajo v zemeljske plasti, njihov mir pa le občasno zmoti svetloba današnjih dni. Želja po nesmrtnosti, ki tli v vsakem od nas, se je letos poleti uresničila dvema prebivalcema antične Emone, upodobljenima na razkošno okrašenem nagrobniku, najdenem med arheološkimi raziskavami na Trgu Osvobodilne fronte, kjer poteka gradnja novega Potniškega centra Ljubljana.

»Glavna vpadnica v mesto je potekala pod današnjima Dunajsko in Slovensko cesto, severno emonsko grobišče pa se je ob njej razprostiralo približno od današnjega Kongresnega trga do Gospodarskega razstavišča,« nam je pojasnil Matjaž Jenko, vodja arheoloških raziskav pri Skupini STIK. »Ko smo odstranili sodobna nasutja, smo zagledali vrh nagrobnika. Kot kaže, je bil skupaj z drugimi arheološkimi plastmi poškodovan ob gradnji Slovenske ceste v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Sreča v nesreči je bila, da je večji del nagrobnika padel z licem navzdol v rimski obcestni jarek in se tako v večji meri ohranil.« Večino rimskodobnih nagrobnikov so naši predniki iz srednjega in novega veka namreč uporabili kot gradbeni material za cerkve in druge stavbe. Ta pa je bil zdaj odkrit prav tam, kjer so ga pred 2000 leti postavili.

Kamen za nagrobnik je bil iz kamnoloma pri naselju Nabrežine v bližini Trsta. Od tam je bil pripeljan v Akvilejo, kjer so ga obdelali kamnoseški mojstri. Vrh je oblikovan kot dvokapna streha, nanj pa sta postavljena dva leva. V osrednjem delu sta upodobljena mož in žena. »Že izbira kamna pove, da so bili naročniki ljudje, ki so si lahko privoščili kakovosten material in natančno obdelavo,« nam je razložila dr. Bernarda Županek, kustosinja za antiko v Mestnem muzeju Ljubljana, in dodala: »Pomembna je tudi lokacija: nagrobnik je stal v prvi vrsti ob cesti, kjer je bil dobro viden. Nagrobniki ob cesti so mimoidočim sporočali, kdo so bili ljudje, ki so živeli in umrli v mestu. Zanimiv je prav zato, ker nam pokaže, kako pomemben je bil Rimljanom spomin na umrle. S postavitvijo nagrobnika ob prometni poti, cesti, ki je vodila iz Emone v Celeio in naprej, so pokojnika dobesedno umestili v vsakdanji prostor živih. Ljudje, ki so šli mimo, so lahko prebrali napis, njuni podobi pa sta ostajali del mestne krajine.« Nagrobnik je zato dragocen vir za razumevanje vsakdanjega življenja v Emoni: govori nam o bogastvu in družbenih razlikah, o kamnoseški obrti in trgovskih povezavah, o tem, kako je bila organizirana mestna okolica, predvsem pa o odnosu ljudi do smrti in spomina. Hkrati je eden najlepših do zdaj znanih emonskih nagrobnikov, kar mu daje posebno mesto med spomeniki rimske Emone.

Najdba je trenutno v rokah strokovnjakov Restavratorskega centra Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki vodijo zahteven postopek konserviranja in restavriranja. »S prvimi raziskavami bomo točno ocenili in dokumentirali stanje ter določili originalne materiale. Za zdaj je jasno, da bo potrebno dodatno natančno čiščenje in nato obsežno utrjevanje, stabilizacija,« je povedala vodja Oddelka za kamen dr. Nina Žbona.

To izjemno najdbo si boste lahko ogledali v drugi polovici oktobra 2027 na veliki občasni razstavi v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15. »Na njej se bosta prepletali temi ljubezni in smrti,« je napovedala dr. Županek. »Ko se bo zaključila, pa bo nagrobnik del naše stalne razstave.«

Lepo urejena Vrtača

Na kratek sprehod po Vrtači smo se odpravili v svežem jesenskem jutru, ko so se prvi sončni žarki na pročeljih modernističnih vil in blokov igrali z odsevi.

V našem mestu je še nekaj becirkov, ki se kot nekakšne časovne kapsule v zadnjih desetletjih niso nič kaj dosti spremenili. Če malo naprej od Predsedniške palače s Prešernove ceste smuknete na Vrtačo, boste takoj videli, kaj imam v mislih. Najprej moramo razčistiti, ali je Vrtača samo slepa ulica, ki se konča pri vrtcu dr. Franceta Prešerna, ali pa je to ves predel med Erjavčevo, Prešernovo in Bleiweisovo cesto. Jaz dvignem roko za vse, tudi Levstikovo ulico in njeno lepo križišče z Vrtačo.

Morda bi bilo najbolje, da svoj sprehod začnem na prelomu 19. v 20. stoletje, ko je gradbeno podjetje Kranjska stavbna družba na tem delu kupila veliko posest in začela graditi bivališča za premožnejše meščane. Najprej so zgradili stavbe vzdolž Prešernove in Erjavčeve ceste, nato pa še nekaj stavb na Levstikovi ulici. Po potresu leta 1895 so zemljišče razdelili na večje parcele, na njih pa postavili razkošne vile z velikimi vrtovi. Vrtača se je takrat imenovala Vrtno mesto. Podoba tega predela je krojil takrat zelo priljubljen arhitekt Josip Costaperaria (za prijatelje Costa), ki je bil še posebej dobro zapisan pri županu Ivanu Hribarju. Polovica njegovega znamenitega bloka Šahovnica je danes obnovljena, barva fasade spominja na smetano in slaščičarsko kremo, druga polovica pa je žalostno zbledela sivkaste barve.

Na vogalu zavijem na Levstikovo in se po njej sprehodim čisto do konca, kjer se stopnice spustijo na Erjavčevo cesto. Nad stopnicami stoji bukev, v njeni krošnji pa sta ostanek hišice na drevesu in vrv s staro gugalnico. Zraven bukve je vhod v lepo modernistično vilo opečnate barve, sramežljivo skrito za rešetkami in ograjo. Nekaj korakov nazaj proti Vrtači najdem vilo, v kateri je nekdaj živel arhitekt Vladimir Šubic, zdaj pa je v njej doma ruski veleposlanik. Varnostnik me pogleda izpod obrvi, zato s toplo kavo v roki pohitim naprej do spominskega obeležja okoliškim prebivalcem, ki so padli v narodnoosvobodilnem boju.

Drugi vogal križišča zaseda čudovita vila Pirkmajer, prav tako delo Josipa Costaperarie, s precej burno zgodovino, danes pa je očitno mirna družinska hiša na lepo zaraslem vrtu. Pravzaprav je veliko vil na Vrtači obdanih z visokimi drevesi in grmovjem, da se zdi, kot bi se stavbe postavile v gozd in ne gozd okoli njih. Čeprav so se ljudje med mojim jutranjim sprehodom že začeli odpravljati na delo, vse deluje nekako umirjeno. Tudi okolica blokov, ki stojijo povprek na Vrtačo in se zaključijo s Trgom mladinskih delovnih brigad, je lepo urejena in zasajena z vrtnicami. Prav prijetno je tu, še ptičje žvrgolenje preglasi promet na hitri Bleiweisovi cesti. Zdaj pa je ura že devet in se tudi meni mudi naprej v pisarno.

OD KOD IME VRTAČA?

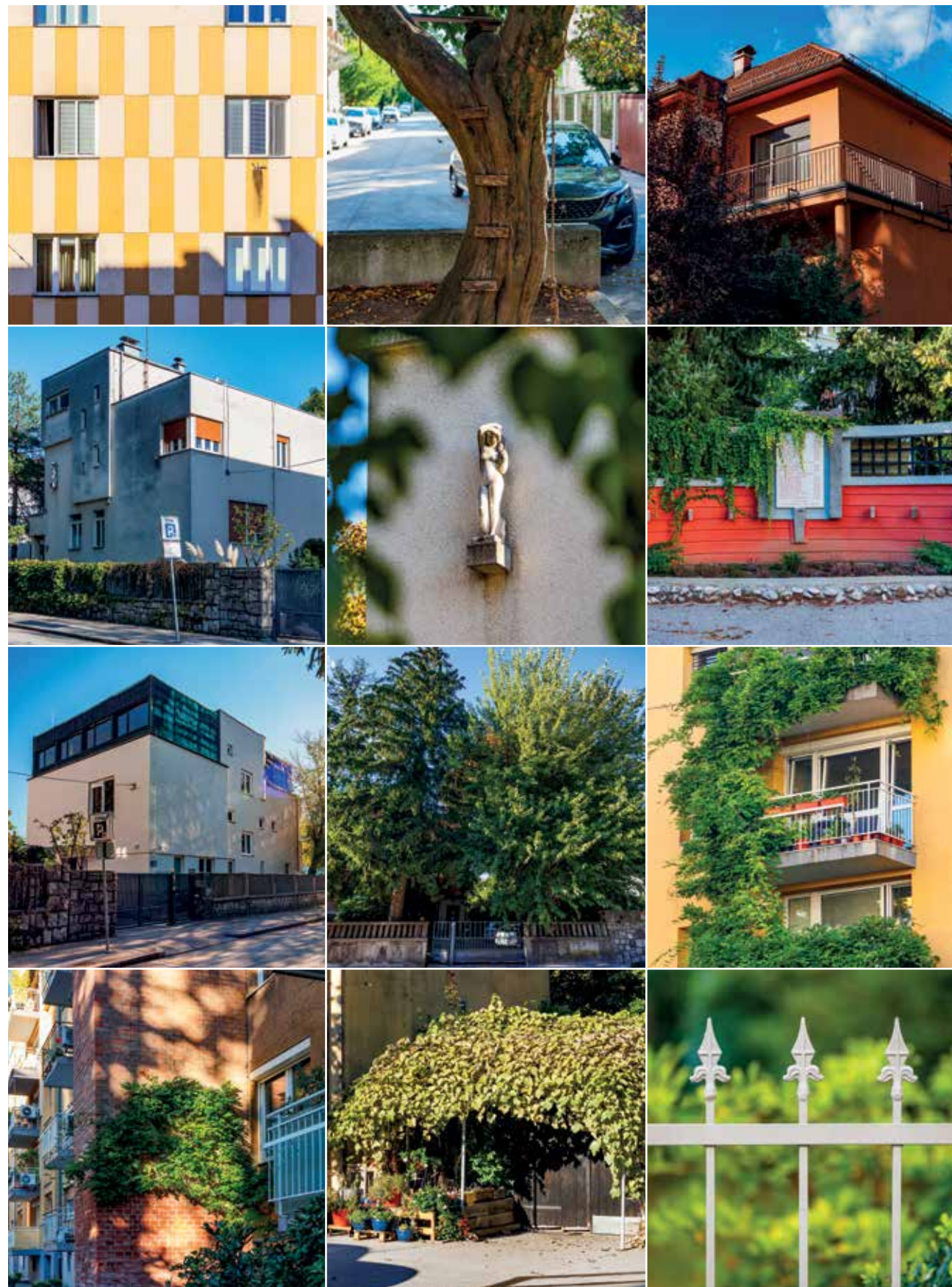
Viri kot izvor imena navajajo dve možni razlagi. Po prvi naj bi bil na tem predelu pred poselitvijo velik jarek, ki so ga sčasoma zapolnili in izravnali. Po drugi pa naj bi bilo to poslovenjeno ime zemljiškega posestnika Wertascha, od katerega je Kranjska stavbna družba kupila zemljišče.

KDO JE BIL JOSIP COSTAPERARIA?

Na Hrvaškem rojeni arhitekt je s študija na Dunaju v Ljubljano prinesel sveže ideje in jih v praksi izoblikoval v ateljeju arhitekta Maksa Fabianija. Čeprav je deloval tudi v tujini, se je ustalil pri nas in s številnimi modernističnimi stavbami zaznamoval mesto. Vrtača je nekakšen razstavni paviljon njegovih znamenitih del, kot so vile Moskovič, Pirkmajer, Pavlin in Keršič, med njimi pa stoji tudi nekdanji najemniški blok Šahovnica.

VILI MOSKOVIČ IN PIRKMAJER

V modernistični vili na Levstikovi ulici 15 sta pred vojno prebivala judovska brata Robert in Feliks Moskovič, uspešna trgovca z usnjem. Robert je umrl leta 1927, Feliks in njegova žena Klara pa pred grozečo vojno nista želela zapustiti družinskega podjetja, kar se je izkazalo kot usodno. Najprej so bili izgnani v Italijo, nato pa so jih Nemci odpeljali v taborišče, od koder se niso nikoli vrnili. Vilo premožne družine Pirkmajer pa so po vojni poddržavili. V njej je nekaj časa prebival politik Boris Kraigher z družino, kasneje pa tudi ameriški marinci, ki so varovali veleposlaništvo ZDA. Sosedje se jih spomnijo predvsem po zelo hrupnih zabavah.

Golf s pogledom na Ljubljanski grad

Precej Ljubljančanom je znano, da je v Trnovem, na Cesti dveh cesarjev, golf igrišče, veliko manj pa jih ve, kako enostavno je dejansko narediti prvi korak k temu športu, pravijo pri Športu Ljubljana. Ta zavod od aprila letos upravlja tudi Golf center Trnovo.

Bolj izkušeni igralci imajo zdaj predvsem možnost, da s kombinirano vstopnico igrajo na dveh igriščih, poleg Stanežič še v Trnovem. A da bi se odpravili v Trnovo, vam ni treba biti izkušen golfist; dobrodošli ste prav vsi, ki bi želeli ta šport spoznati na novo in ga preizkusiti. Ker je igrišče umeščeno v mesto, za obisk ni treba načrtovati celodnevnega izleta. Nekdo lahko tako pride samo za uro vadbe, drugi odigra devet lukenj, družina pa lahko popoldne preživi tudi ob minigolfu in na otroških igralih, ob vsem tem pa jih spremlja čudovit pogled na Ljubljanski grad.

Pri Športu Ljubljana poudarjajo: »Želimo si, da se pri nas prav vsak počuti dobrodošel ne glede na to, kolikokrat je v rokah že držal palico za golf.« Zato se na vadišču srečujejo ljudje z zelo različnimi izkušnjami: nekaj metrov stran od igralca, ki pili svoj udarec do popolnosti, lahko nekdo prvič poskuša zadeti žogico. Zato tudi stereotip, da je golf namenjen le starejšim in premožnim, ne pove veliko o tem, kaj se zares dogaja v Trnovem. Kot razlagajo sogovorniki, golf lahko, tako kot mnogi drugi športi, postane drag, toda za prve udarce na vadišču niso odločilne nove drage palice in letna vstopnica. Na recepciji si palico izposodite, vzamete košarico žogic in preverite, ali vam je igra všeč. Če bi se je radi naučili, se lahko vključite v začetni tečaj ali se dogovorite za trening s trenerjem; pravilnega gibanja telo ne usvoji vedno tako intuitivno, kot bi pričakovali, napačne navade pa se hitro utrdijo. Koliko časa in denarja boste golfu namenili pozneje, se lahko odločite po prvih zamahih.

Ob začetnikih na igrišču redno trenirajo tudi izkušeni golfisti, ki sicer igrajo na drugih lokacijah. V Trnovem lahko vadijo tako dolge udarce kot kratko igro; kratke, tehnične luknje ponujajo dober izziv, saj zahtevajo natančnost, igralec pa mora pri vsakem udarcu oceniti tveganje in se odločiti, kako bo nadaljeval s položaja, na katerem je obstala žogica.

Kar se začne z učenjem zamaha na vadišču, na igrišču postane tudi vaja v odločanju in obvladovanju samega sebe. Slabega udarca ni mogoče vzeti nazaj; treba ga je sprejeti in odigrati naslednjega. Golf uri zbranost in potrpežljivost, ob tem pa od igralca zahteva poštenost, spoštovanje pravil in obzirnost do drugih, še dodajajo pri Športu Ljubljana.

A občutek, ko žogico prvič zares dobro zadenete in jo vidite poleteti, je težko opisati. Zato, če vas zanima, zakaj se nekateri obiskovalci zdaj sprašujejo, kako to da se golfa niso lotili že prej, si lahko odgovorite sami: ob naslednjem prostem popoldnevu se odpravite na trnovsko igrišče.

Golf center Trnovo (9ka), prvo igrišče za golf v Ljubljani, ponuja devet lukenj, vrhunske pogoje za trening ter sproščeno športno izkušnjo v naravi, primerno za začetnike, rekreativce in izkušene igralce. Več informacij dobite na sport-ljubljana.si/golf-center-trnovo.

Skriti ljudje so med nami

V Kinodvor na Kolodvorski ulici 13 in druge ljubljanske kinodvorane prihaja simpatična dramedija Skriti ljudje, ki govori o novih začetkih in nepričakovanih prijateljstvih.

Režiser Miha Hočevar je scenarij za film napisal skupaj s predlanskim preminulim priznanim srbskim scenaristom Srđanom Koljevićem.

Grem jaz po svoje.

Skriti ljudje so bili skoraj v celoti posneti ob Ljubljani v bližini Okrepčevalnice Kolišče.

Da ne boš odkril tople vode!

Zakaj sva pa priklenjena?

Boš moral pa film pogledati, da boš zvedel.

Filmska zgodba se začne nekega jutra, ko se Guti in Viki zbudita na rečnem bregu, drug na drugega priklenjena z lisicami.

Sovražim ta dva tipa!

Jaz pa cel svet!

Kaj se je dogajalo prejšnjo noč, morda vesta Gutijeva ne preveč prijazna soseda Janez, ki ga igra Gregor Gruden, in Bizjak, ki ga igra Igor Samobor.

A že veš, kaj boš oblekla za podelitev oskarjev?

Pižamo.

Guti in Viki se bosta na lovu za spominom na prejšnjo noč zatreskala.

Glavna lika v filmu sta severnjak Viki, ki ga igra Ólafur Darri Ólafsson, in Ljubljančan Guti, ki ga je upodobil Blaž Šef.

Ég skemmti mér mjög vel á settinu.*

Ólafur Darri Ólafsson je čisto pravi Islandec, čeprav je rojen v ZDA. Verjetno vam je znan iz filmov in serij, kot so Severance, Trapped, 101 Reykjavik ali česa podobnega.

Na avdiciji me je Miha izbral med več sto fanti.

Gutiju in Vikiju družbo delajo še Ana Urbanc, Barbara Ribnikar in Oskar Perpar, ki igra Andreja.

Med vso to zmedo bosta naša junaka postala prijatelja. Viki bo Gutiju pomagal dokončati njegovo sanjsko hišico na rečnem splavu.

Zdi se mi, da naju nekdo gleda.

Ja, nekdo bere revijo.

Vsi pridite, bomo skupaj gledali.

Našo družino čaka še veliko pustolovščin. Oglejte si jih v Kinodvoru, kjer z veseljem vrtijo najboljše slovenske filme.

*Na snemanju sem se zelo zabaval.

NAVIJAMO ZA MARATONCE!

Jubilejni NLB 30. Ljubljanski maraton je že presešel rekord v številu prijavljenih tekačev, ki jih bo tokrat kar 22.509, zdaj pa držimo pesti, da kakšen rekord pade še na prireditvi, ki se bo 17. in 18. oktobra odvijala na mestnih ulicah. Navijači boste svoje junakinje in junake lahko spodbujali na 20 točkah z godbami na pihala, bobnariji ter glasbenimi in zabavnimi conami. Velik del jih pripravljajo četrtne skupnosti, skozi katere je speljana proga, pri tem pa sodelujejo krajan, šole, vrtci in društva. K navijanju na šolskih tekih vabimo sošolke in sošolce mladih maratoncev. Zaradi varnosti tekačev in gledalcev bodo ceste ob trasi v soboto in nedeljo zaprte. Zapore se odpirajo postopoma, ko mimo odteče zadnji tekač. Gledalcem in tekačem svetujemo, da na prizorišča pridejo peš, s kolesom ali javnim prevozom. Na parkiriščih P+R bo parkiranje brezplačno. Za tekače s startnimi številkami bodo brezplačne tudi vožnje z mestnimi avtobusi. Več informacij o poteku tras, navijaških conah in zaporah cest najdete na spletni strani ljubljaniskimaraton.si, svojce in prijatelje pa lahko med tekom spremljate v brezplačni aplikaciji NLB Ljubljanski maraton.

Bog, me slišiš?

Dramaturginja, dramatičarka in pisateljica Eva Mahkovič je edinstven glas sodobne slovenske literature, ki vedno znova navdušuje s fascinantno razgledanostjo ter brutalno iskrenim in slogovno domiselnim ubesedovanjem najkompleksnejših lastnih občutkov. Njen novi avtofikcijski roman Pogovori z Bogom, ki je izšel pri mali neodvisni založbi No! Press, je pravzaprav preplet samoopazovanj, meditacij o strahu, pop kulturnih, umetnostnih in verskih referenc ter odzivov na dogodke z začetkom v absolutno prevročem poletju in vrhuncem na božični večer, ko požar uniči njihovo družinsko hišo v Ljubljani. Knjigo lahko kupite v knjigarni Pri kamniti mizi na Vodnikovi cesti 65 in v drugih knjigarnah ali pa jo naročite na no-press.eu.

Počitnice na Ljubljanskem gradu

Najslavnejši prebivalec Ljubljanskega gradu, ljubka podgana Friderik, je spet nekaj ušpilil! V času jesenskih počitnic med 26. in 30. oktobrom je vaše otroke povabil na dogodivščino, ki jih je poimenoval Friderikove jesenske zagonetke. Zanje je pripravil kopico ugank, zanimivih izzivov in raznovrstnih preizkušenj. Skupaj bodo odkrivali skrite kotičke Ljubljanskega gradu, spoznavali njegovo preteklost in iskali odgovore na zagonetna vprašanja. Vsak dan raziskovanja bodo sklenili z ustvarjalno delavnico. Počitniško druženje s Friderikom bo organizirano od 10. do 13. ure, primerno pa je za otroke prve triade osnovne šole. Več informacij najdete na ljubljaniskigrad.si v sklopu Dogodki.

Znanstveni festival v Pionirskem domu

Radovedne otroke, ki imajo vedno kup vprašanj, 16. oktobra med 17.00 in 19.30 pripeljte v Pionirski dom na Vilharjevi cesti 11, kjer organizirajo festival znanosti in umetnosti pod naslovom Hokus Pokus. Letošnja tema Znanost na krožniku bo na zabaven način razkrivala, koliko znanosti se skriva v naši vsakdanji hrani. Z mentorji bodo raziskovali rastline in gobe, odkrivali hranila v živilih, spoznavali življenje čebel ter se podali v svet molekularne gastronomije. Dogodek bo povezoval dramski igralec Klemen Janežič. Vstop je prost. Več informacij o dogodku pa najdete na pionirski-dom.si.

V KINO Z MLADINO

V Kinodvoru na Kolodvorski ulici 13 se bo 15. oktobra začel 11. filmski festival Kinotrip, ki se od drugih domačih filmskih festivalov razlikuje po tem, da ga pripravljajo mladi iz Kinotripovega filmskega kluba za mlade – tokrat ga pravzaprav organizirajo same punce. V treh festivalskih dneh si boste lahko ogledali filme različnih zvrsti, vsebin, dolžin in porekla. Vsi prikazujejo zgodbe mladih in teme, ki so jim pomembne. V pestrem spremljevalnem programu pa vas bodo navdušili pogovori z gosti, filmske delavnice, druženja in zabave. Vse, kar si želite vedeti o Kinotripu, preberite na kinodvor.org, kjer lahko kupite tudi vstopnice.

ŠtudenTeater išče nove igralce

ŠtudenTeater je ultimativni prostor za mlade kreativce, ki bi radi vskočili v svet gledališča – tudi brez predhodnega znanja. Do danes je pod njegovim okriljem nastalo že več kot 60 predstav, ki so prejele vrsto nagrad na mladinskih in ljubiteljskih festivalih. Če se vam zdi, da imate vsaj malo igralske žilice, odplujte na glej.si in najkasneje 10. oktobra kliknite na prijavnico.

V Ljubljano prihajajo violončelisti

Naše mesto bo od 12. do 22. oktobra prizorišče že šestega festivala Cellofest Ljubljana, praznika violončelistov in violončela. Letos bodo na programu trije mojstrski tečaji s priznanimi tujimi profesorji, tradicionalna tridnevna delavnica za 100 najmlajših violončelistov iz vse Slovenije in devet koncertov na izbranih lokacijah. Na njih bodo nastopili vrhunski glasbeniki, kot so Marc Coppey, Natalie Clein in Peter Gregson. Festival bo s koncertom Suite Italienne na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani odprl Avstrijec Jeremias Fliedl, eden vodilnih predstavnikov mlajše generacije evropskih violončelistov, spremljal pa ga bo Komorni godalni orkester Akademije za glasbo UL pod umetniškim vodstvom violinista izr. prof. Janeza Podleska. Program festivala si oglejte na cellofestljubljana.si, kjer lahko kupite tudi vstopnice.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Delavnice fermentacije

Na delavnicah, namenjenih mladim od 10. do 29. leta, bomo spoznali osnove te tradicionalne metode priprave in shranjevanja hrane ter vsak mesec pripravili nov ferment. Raziskovali bomo, kako lahko iz sadja in zelenjave ustvarimo zanimive, okusne in nekoliko drugačne kombinacije. Za več informacij in prijave pišite na cmcbezigrad@mladizmaj.si.

27. oktobra, 10. novembra in 8. decembra od 16. do 19. ure
Četrtni mladinski center
Bežigrad, Vojkova cesta 73

CENTER

Vibracije življenja - alternativni pristopi (samo)zdravljenja

Vabljeni na energijske delavnice z uporabo različnih tehnik in pristopov (reiki, delo z nihalom, meditacije, numerologija) ter orodij in instrumentov (tibetanska skleda, oceanski boben, koshi zvončki, divinacije z vpogledi in predvidevanji).
Vsako drugo sredo v mesecu od 16.30 do 18.00
Zarnikoval ulica 3, pritličje

ČRNUČE

Dan odprtih vrat PGD Podgorica Šentjakob

Gasilci bodo obiskovalcem predstavili svoje delo, med drugim temeljne postopke oživljanja, uporabo defibrilatorja in druge postopke nujenja prve pomoči.
10. oktobra ob 16. uri
Gasilski dom Podgorica Šentjakob, Podgorica 90

DRAVLJE

Meritve vrednosti v krvi

Vabimo vas na brezplačne meritve krvnega tlaka ter sladkorja in holesterola v krvi.
Vsak prvi torek v mesecu od 8.30 do 9.30
Dravljaska ulica 44, 1. nadstropje

JARŠE

Meritve vrednosti v krvi

Krajevna organizacija RK Nove Jarše vabi na brezplačne meritve krvnega tlaka ter sladkorja, holesterola in kisika v krvi.
Vsak drugi ponedeljek v mesecu od 16. do 18. ure
Sedež ČS Jarše, Kvedrova cesta 32

POSAVJE

Županova Micka

Vabljeni na ogled gledališke predstave Županova Micka gledališke skupine Bešteek teater, ki deluje v okviru Kmečke strojne skupnosti Savlje Kleče.
17. oktobra ob 19.30
Prosvetni dom, Savlje 101

ROŽNIK

Preventivni dan s prostovoljnimi gasilci

PGD Brdo in Vič v okviru meseca požarne varnosti vabita na preventivna dneva, na katerih pripravljajo zanimive aktivnosti in predstavitve opreme.
11. oktobra med 9. in 13. uro (PGD Ljubljana Brdo)
pred trgovino Spar Vrhovci
18. oktobra med 14. in 18. uro (PGD Ljubljana Vič)
Igrišče OŠ Vič, Abramova ulica 26

RUDNIK

Iluzija vitraža in ples svetlobe

Vabimo vas na Poligildino ustvarjalno delavnico Iluzija vitraža in ples svetlobe – tehnika z alkoholnimi črnili. Podrobnejše informacije o delavnici so objavljene na poligilda.si, kjer sprejemajo tudi prijave.
29. oktobra od 18. do 20. ure
Pot k ribniku 20, pritličje

SOSTRO

Kostanjevi nedelji

Turistično društvo Besnica - Janče vabi na kostanjevi nedelji. Pestro ponudbo na stojnicah bo dopolnjeval tudi glasbeni program.

11. in 18. oktobra od 11. do 17. ure
pred Planinskim domom na Jančah

ŠIŠKA

Terenski vodnik po digitalni mladosti

Vabimo vas na brezplačni predavanji za starše, ki želijo bolje razumeti svet, v katerem odraščajo njihovi otroci, in dobiti uporabne ideje za vsakodnevno preživljanje skupnega časa. Za več informacij in prijave obiščite racunalniski-muzej.si/odrascanje.
22. oktobra in 5. novembra ob 17.30
Računalniški muzej, Celovška cesta 111, 1. nadstropje

ŠMARNI GORA

Matej Košir: Čile + Bolivija + Argentina - 15.537 km

Vabljeni na potopisno predavanje Mateja Koširja o popotovanju po Južni Ameriki.
15. oktobra ob 19.30
Knjižnica Gameljne, Srednje Gameljne 50

TRNOVO

34. sprint regata na Ljubljani

Veslaški klub Ljubljana vabi na tradicionalno sprint regato na Ljubljani. Pridružite se atraktivnim veslaškim dvobojem na 300 metrov in si oglejte spektakel elitnih osmercev.
10. oktobra ob 10. uri
Prulski most-izliv Gradaščice

Novice, različne informacije in tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na voljo na ljubljana.si/sl/mestna-obcina/cetrtn-skupnosti.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Enkrat apezejevec, vedno apezejevec

Mineva sto let od nastanka Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič Univerze v Ljubljani. Okroglo obletnico so pevke in pevci 3. oktobra proslavili z velikim koncertom v Cankarjevem domu.

Kar 53 bodočih zdravnikov, učiteljev, matematikov, športnikov, humanistov in številnih drugih, ki jih povezuje ljubezen do petja in želja po skupnem ustvarjanju, se srečuje na tedenskih vajah, ki jih imajo v prostorih rektorata Univerze v Ljubljani na Kongresnem trgu 12. Ključno vlogo pri nastanku zbora je imel leta 1926 prvi dirigent France Marolt, APZ pa je postal prostor, kjer se prepletata glasbena dediščina in sodobno ustvarjanje. »Zbor je nastal iz želje takratnih študentov, da bi ljubljanska univerza dobila svoj kakovostni pevski zbor, ki bi predstavljal slovensko glasbo in kulturo. Najprej je deloval kot moški zbor, kasneje pa je nastal tudi ženski akademski pevski zbor. Pevke so postale znane kot Žab'ce,« zgodovino na kratko povzame predsednik zbora Aleksander Čuk Krevh, ki dodaja, da je študentski pevski zbor ime Tone Tomšič prevzel leta 1946.

APZ, v katerem trenutno prepevajo študentke in študenti 17 fakultet Univerze v Ljubljani, od leta 2021 deluje pod umetniškim vodstvom dirigentke Rahele Durič. Iz avstrijskega Gradca se vsak teden najmanj dvakrat pripelje v Ljubljano na vaje. »Ker smo zbor, ki veliko in rado tekmuje na zborovskih tekmovanjih doma in v tujini, je pomembno, da smo suvereni v različnih glasbenih slogih in obdobjih,« razloži. Paleta njihovega repertoarja je razvejena in zajema vsa glasbena obdobja, vse od renesanse in zgodnje glasbe do klasicizma in romantike. »Pomemben del je ljudska glasba in ohranjanje njene izročila, APZ pa je znan tudi po tem, da podpira razvoj in nastajanje nove sodobne slovenske glasbe. Zato skrbimo, da vsaj enkrat na leto naročimo nove skladbe slovenskih skladateljev in jih tudi krstno izvedemo,« pove dirigentka.

APZ je bil skozi svojo stoletno zgodovino spodbudno okolje, v katerem se je kalilo veliko slovenskih glasbenikov in drugih ustvarjalcev. Med drugimi skladatelj Andrej Makor in pevka Nuška Drašček, v zboru pa so prepevali tudi številni drugi prepoznavni obrazi. Prav zato se je v zboru uveljavil izraz APZ diaspora. »Ko potrebujemo pomoč pri

kakšnem projektu, se pogosto izkaže, da imamo nekdanjega apezejevca ravno na področju, ki ga potrebujemo,« se nasmehne Aleksander Čuk Krevh, ki je prepričan, da APZ ni le prostor, kjer se ljudje naučijo bolje peti, temveč je to tudi okolje, kjer se mladi izurijo v sodelovanju, nastopanju, odgovornosti, organizaciji in skupnem ustvarjanju.

»Nekdanji člani se vračajo na naše koncerte, spremljajo naše delo, pomagajo pri organizaciji in na različne načine ostajajo povezani z zborom,« je iskren Čuk Krevh. Zato vsekakor drži: enkrat apezejevec, vedno apezejevec. A kot pravi Durič, biti del zbora »ni le hobi, ki se ga lotiš zgolj iz zabave. To je resna obštdijska dejavnost, ki zahteva veliko časa, predanosti, ljubezni do glasbe in umetniškega ustvarjanja na visokem nivoju.«

APZ Tone Tomšič vsako jesen organizira avdicije za 10 do 15 novih članov, na katere se lahko prijavijo študenti Univerze v Ljubljani. Letos bodo avdicije za novo sezono 9. oktobra, prijavo pa izpolnite na apz-tt.si.

Tudi junakinje si dovolijo biti ranljive.

Ko odložimo masko in si dovolimo pokazati tudi svojo ranlivejšo plat, dajemo priložnost drugim, da nas sprejmejo takšne, kot smo. Dovolimo si biti ranljivi, saj se prav v ranljivosti skriva naša največja moč. V Mestni občini Ljubljana finančno in vsebinsko podpiramo organizacije in društva, ki prispevajo k bolj vključujoči in sočutni skupnosti. K družbi, ki raste s sprejemanjem ranljivosti vsakega posameznika.

Mestna občina
Ljubljana

Prisluhnite podcastom
z junakinjami in junaki,
ki sprejemajo svojo
ranljivost.